

Erdészeti Lapok

Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata
CXXXV. évfolyam 4. szám
(április)

Főszerkesztő
PÁPAI GÁBOR

A szerkesztőbizottság elnöke:
DR. SZIKRA DEZSŐ

A Szerkesztőbizottság tagjai: dr. Bartha Dénes, Bartha Pál, dr. Bondor Antal, Dévai Péter, Gencsi Zoltán, dr. Járasi Lőrinc, dr. Király Pál, Oláh Tibor, Pintér Ottó, Répászky Miklós, dr. Somogyi Zoltán, Szakács László, Tóth Miklós.

Szerkesztőség: 1027 Budapest, Fő u. 68.
Telefon/fax: 201-7737
Mobil: 06-30-97-15-255
Internet: <http://larix.efc.hu/oe>

Kiadó:
Országos Erdészeti Egyesület
1027 Budapest, Fő u. 68.

Felelős kiadó:
KÁLDY JÓZSEF

Nyomdai munkák: Csathó és Társa Nyomdaipari Kft.,
Eger
Felelős vezető: Csathó Emil

Tervezés, nyomdai előkészítés: INNOVA-PRINT

A kézirat lezárva: 2000. március 31.

ISSN: 1215-0398

Terjeszti az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad. Megjelenik havonta. A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosak a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. A szerkesztőség fenntartja magának a szerkesztés jogát. Honoráriumot – megegyezéssel – csak felkért íráso-kért, a fotóért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

Címképünk: Pápai Gábor felvétele

Fotó: Koczka Noémi. Cikkünk a 112. oldalon

Tartalom

<i>Solymos Rezső:</i> Az erdészeti szaknyelv szerepe a magyar erdészet fejlesztésében	97
Erdészek a magyar nyelvért	99
ENSZ Erdészeti Fórum	100
<i>Dr. Czerny Károly:</i> Megújulhat-e az erdészeti szakmai adminisztráció?	101
<i>Frank Norbert:</i> A barkócaberkenye erőművelési tulajdonságai	102
Az év madara 2000-ben a kerecsensólyom	105
<i>Feiszt Ottó:</i> A magyar vadászat ezer éve	107
<i>Koczka Noémi:</i> A ginkófa szerepe a környezetvédelemben	112
	
<i>Abonyi István:</i> 25 év után ismét Ausztráliában	113
	
<i>Dr. Repkény István:</i> Találkozásaim az erdővel	114
Vándorgyűlés 2000., Székesfehérvár	116
<i>Apatóczy István:</i> Erdész-tanszak becsület	117
<i>Varga Béla:</i> A természetközeli erdőgazdálkodás Pro Silva által vallott alapelvei II.	119
<i>Dr. Kollwenz Ödön:</i> Sobó (Staudner) Jenő „Erdészeti Középítés”-tana	121
<i>Csötönyi József:</i> Erdőtüzek a Bibliában	122
Egyesületi hírek	124

Az erdészeti szaknyelv szerepe a magyar erdészet fejlesztésében

(Tisztelgés az első magyar erdész akadémikus, Divald Adolf emléke előtt)

Erdészettudományunk és erdőgazdálkodásunk fejlődésének egyik legkiemelkedőbb mérföldköve a magyar erdészeti szaknyelv megteremtése volt. Az 19. század utolsó évtizedei előtt nem létezett magyar erdészeti szaknyelv és szakirodalom, amelynek megteremtését hosszan tartó küzdelem előzte meg. Kiemelkedő szerepet vállalt ebben a küzdelemben Divald Adolf akadémikus és a kiváló erdőmérnök, Wágner Károly. Németül hangzott a nevük, miként az 1851-ben alapított „Ungarischer Forstverein” elnevezése is. Magyar volt azonban szívük-lelkük úgy, ahogy a magyar erdészet ügyét kívánta szolgálni az első magyar erdészeti tudományos egyesület, annak ellenére, hogy akkor még német nyelven nevezték. Ennek az egyesületnek a keretében jött létre egy csoport, amely a szaknyelv megteremtését tekintette elsőrendű feladatának. Divald és Wágner „A magyar erdészeti irodalom létesítése... vágyakozás a tudománynak magyar nyelven való hallgatása után” címmel fogalmazta meg törekvéseik lényegét. A Magyar Tudományos Akadémia története folyamán az anyanyelv művelését mindig elsőrendű feladatnak tekintette. Különösen nagy a jelentősége ennek az ezredfordulón, amikor a különböző szaktudományok nem találnak, esetleg nem is keresnek megfelelő magyar szavakat újabb eredményeik vagy eszközeik kifejezésére. Ezért foglalkoztak az elmúlt években az erdészettudomány művelői is a szaknyelv kialakulásával és fejlesztésével, amelyről a következőkben szerelmék néhány gondolatot kifejtteni.

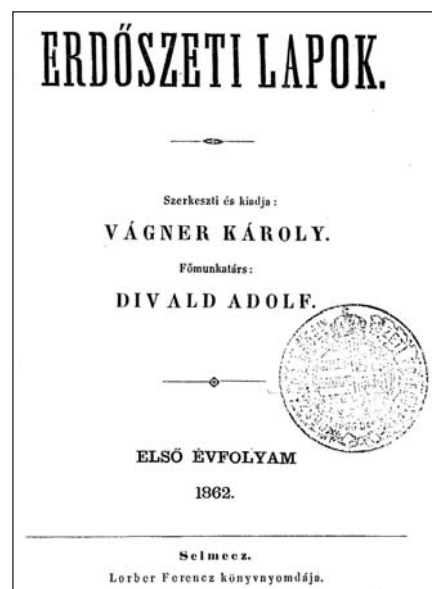
A magyar erdészeti kutatás szervezett beindításának centenáriumáról 1998–1999-ben emlékeztünk meg a magyar erdészeti szaknyelv egyik megteremtőjének, Divald Adolfnak, a szakma első akadémikusának 170 éves születési, valamint az erdészeti kísérlet-ügy első tudományos kiadványának, az „Erdészeti Kísérletek” megjelenésének százéves évfordulójáról. A megemlékezések sorát gazdagítja az erdészeti felsőoktatás elmúlt 190 esztendeje is. Méltán vagyunk büszkéek arra, hogy a Soproni Egyetem elődjének, az egykori Selmechányai Főiskolának a keretében 1808/1809-ben kezdődött el a felsőfokú erdészeti oktatás. Ennek nyomán erősödött az igény az erdészeti szaknyelv megteremtése iránt. Helyénvaló, hogy erre emlékezve Mihalovits Jánosnak a Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskoláról írt tanulmányából idézzek, amely 1927-ben jelent meg „A magyar tudománypolitika alapvetése” című, Magyary Zoltán által szerkesztett könyvben. Az idézet a következő: „A 18. század vége felé az erdő kiemelkedik a kisszerű helyi szerepéből, a piac és a köztudat olyan nemzeti kincsnek kezdi tekinteni, amelynek gondozása az állam egyetemes jólétének emeltüje, és mint ilyen, speciális tudományos művelést és országosan általános gyakorlati intézkedéseket követel.”

Az idézet záró sorát választottam írássom mottójául, amely szerint: „az erdő-

szet speciális tudományos művelést és országosan általános gyakorlati intézkedéseket követel.” Ezek a sorok hetven évvel ezelőtt már tudománypolitikai jelentőségűek voltak. Napjainkban is helytállóak, amikor indokoltnak tartjuk, hogy az országos tudománypolitika részfejezeteként az ágazati, így a hosszú távú erdészeit, tudománypolitikai célok, feladatok és azok megvalósításának előfeltételei is megfogalmazásra kerüljenek. Az erdészeti szaknyelv megteremtésének 130 és az erdészeti tudományos szakirodalom szélesebb körű kiterjesztésének 100 éves évfordulója is alkalmat jelent arra, hogy erre a témára is ráirányítsuk a figyelmet. A szaknyelvnek és a szakirodalomnak az erdészeti kutatásban, oktatásban és gyakorlatban betöltött szerepét napjainkban senki nem vitatja. „Műveléséről, fejlesztéséről” azonban kevés szó esik.

A német nyelvű erdészeti, vadászati szakoktatás és szakirodalom a 19. század elején hazánkban általános volt. Először meg kellett alkotni a magyar nyelvű erdészeti szaknyelvet, hogy a kutatás eredményeit magyar nyelvű szakirodalom közölhesse. Az erdészeti szaknyelv megteremtésének 130 éves évfordulójára emlékezve tisztelgünk Divald Adolf akadémikus munkássága előtt, aki 1864-ben lett az MTA levelező tagja. Székfoglalójának témája „A természettudományok és az erdészet” volt.

„Nyelvében él a nemzet”. Ezt az idézetet iskolás korunkban hallottuk először, valamint azt is, hogy a Magyar Tudományos Akadémia megalapítása óta törekszik ennek az igazságnak a tudatosítására és alkalmazására. Az erdészek számára ékes bizonyossága ennek az, hogy az első erdész akadémikust, Divald Adolfot a magyar erdészeti szaknyelv megteremtéséért választották az Akadémia tagjai közé. Az általános nemzeti szempontokon kívül valamennyi tudományterületre érvényes, hogy a nemzetközi vonatkozásokon túlmenően kell az újabb tudományos eredményekkel a nemzet boldogulását szolgálni. Erre elsősorban a nemzet anyanyelvén, hazánkban magyarul van lehetőség. Ennek szolgálatában Divald Adolf Wágner Károllyal együtt magyar–német és német–magyar erdészeti műszótárt állított össze, amelyet 130 esztendővel ezelőtt adtak ki. 1861-ben a Vadász és Versenylapban, valamint a Gazdasági Lapokban felhívást tettek közzé a magyar erdészeti irodalom ügyében. Nekik köszönhető az első magyar nyelvű erdészeti szakfolyóiratnak, az Erdészeti Lapoknak a kiadása is, amelynek első száma 1862 januárjában jelent meg. A szaklap megindítása egyúttal program is volt az ország erdészetének, erdészeti szaknyelvének és

Az első magyar nyelvű szaklapunk borítója

szellemének magyarrá tételéhez. A lap hasábjain is küzdöttek a magyar erdészeti szaknyelv megteremtéséért. Ezt követően főleg a szakemberképzés, az önálló magyar erdészeti kultúra, a természetvédelem, a hazafiságra való nevelés töltötte ki a magyar nyelvű erdészeti szakirodalom jelentős részét. Bedő Albertnek, szakmánk kiemelkedő akadémikusának az egyik 1911-ben írt cikkéből idézek erre jó példát, amely szerint: „Szeressük szakunkat, hazánkat, nemzetünket hűséggel, egyetértéssel és összetartással.”

Az erdészihivatás és a hazaszeretet egymást erősítő mivoltát igazolta az is, hogy Divald Adolf 1848-ban selmecbányai erdészeti tanulmányait megszakítva vett részt a magyar szabadságharcban. A tudomány és a gyakorlat harmóniája is az elsők között nála bontakozott ki. Ő vezette akadémikusként az 1867-es kiegyezés után a Pénzügyminisztérium önálló erdészeti osztályát. Van tehát kire és mire emlékeznünk akkor, amikor napjainkban választékos magyar nyelven ismerhetjük meg újabb kutatási eredményeinket és adhatjuk tovább azokat gyakorlati hasznosításra. Az évforduló arra is kötelez, hogy szaknyelvünket helyes magyarsággal fejlesszük tovább és szakkifejezéseink tartalmát egyértelműen határozzuk meg. Ezt kívánta szolgálni az MTA Erdészeti Bizottsága azzal, hogy az elkészült és immár a negyedik kiadvány záró fejezetében adta közre az erdészeti szakkifejezések magyarozatát. Bízunk abban, hogy ez is elősegíti a magyar nyelven való egyetértést.

Megemlékezéseink sorát gazdagítja, hogy szakirodalmunk egyik legjelentősebb képviselője, a központi erdészeti kísérleti állomás folyóirat, az „Erdészeti Kísérletek” első száma 1899-ben már magyar nyelven jelent meg. A százéves jubileum után is hangsúlyozni kívánjuk a kutatási eredmények rendszeres közzétételének jelentőségét, amelyet az illetékesek már 1899-ben felismertek. Ezt igazolja, hogy e folyóiratban, a Selmecen 1918-ban utoljára megjelenő számig 179 tanulmányt közöltek. Trianon után Sopronban kezdte el munkáját a Központi Erdészeti Kísérleti Állomás. Az Erdészeti Kísérletek című folyóirat csak nyolcéves szünet után, 1926-ban jelenhetett meg újra. Ebben válasz olvasható arra vonatkozóan is, hogy mi szükség van nálunk erdészeti kísérleti állomásra vagy akár a főiskolára? *Róth* válasza: „nagyon egyszerű a felelet: szegénységünk követeli a tudományos ku-

tatást... abból a kevésből, ami maradt, mindent ki kell aknáznunk... fejlesszük az intézményt, amely arra van teremtve, hogy a magyar erdőgazdaságot képviselje a világ erdészetének tudományos kutatása terén”. Megjegyzem, hogy ez az idézet sem veszített időszerűségéből. Az Erdészeti Kísérletek 1950-től az újjászervezett Erdészeti Tudományos Intézet kiadványaként Erdészeti Kutatások néven jelenik meg, követve az alapítók szándékát és híven őrizve nemes törekvéseiket. Az ő példájuk nyomán is szorgalmazni kell ágazati kutatásaink, erdészeti szakirodalmunk ismételt fellendítését, hogy a fejlesztés előfeltételeit ezúton is megteremtsük. Széles körű jóléti szolgáltatásokat, közcélú feladatok eredményes megvalósítását és a gazdaság környezetbarát, újratermelhető fával való jobb ellátását várja a 21. század társadalma az erdőtől. A gyorsan bővülő igények kielégítésének nélkülözhetetlen előfeltétele az erdészeti kutatás és oktatás fejlesztése. Mindkettő kapcsolatos a szaknyelvvél.

Az EU-csatlakozás újabb lehetőségeket és kihívásokat ígér az erdészeti gyakorlat, az oktatás és a kutatás számára. Erdeink állapota sok tekintetben példaként szolgálhat nemzetközi viszonylatban is, ahol a kutatás részére olyan lehetőségek nyílnak, amilyenekre számos EU tagállam nem is gondolhat. Természetközeli elegyes erdeinkre, erdőfejlesztési eredményeinkre gondolok itt elsősorban.

Befejezésül idézem Divald Adolfnak „Az erdészeti magyar irodalom ügyében” című írásában megfogalmazott feladatokat. Az 1861-ben megjelent cikk-

ben ezeket a következők szerint foglalta össze (kivonatos közlés):

1. Az erdészeti magyar irodalom, az erdészeti magyar műszótár és tankönyvek megalkotása.

2. Tudományos közlések... közzététele magyar nyelvű szaklapban.

3. Magyar erdészeti szakkönyvek szerkesztésére pályázatok nyitása.

4. A selmeczi erdészeti Academia magyarosítása.

5. Lehető gyarapítása azon ismereteknek, melyekben az erdei gazdaság a Magyarországon jelenleg létezik.

6. Időszakonkénti gyűlések az ország különböző vidékein.

7. Egy elméletileg és gyakorlatilag képzett erdésznek az egylet költségén való tartása.

8. Alkalmos szakembereknek az erdei gazdaság érdekében bel- és külföldön való utaztatása.

9. Erdőgazdasági gyűjtemények alapítása, szaporítása.

10. A kormány által az erdészeti egyesület elé terjesztett kérdésekre adandó véleményezés.

11. Új erdészeti alsóbb rendű tano-dáknak a felállítás.

12. Az egyletnek az Országos Magyar Gazdasági Egyesülettel való folytonos közeledése.

Hosszú lenne az írás, ha a magyar erdészeti szaknyelv és szakirodalom történetét részletesen kifejténénk. Jelen esetben nem is ez volt a célom. A szemelvénytől kiemelésekkel arra szerettem volna az olvasó figyelmét ráirányítani, amire a történet tanulságai szolgálnak... mert az erdészetenben is igaz, hogy „Historia est magistra vitae”.

Tanulságos

Hogy mily ádáz küzdelem folyt a kiegyezést megelőzően a magyar erdészeti szaknyelv meghonosításáért, álljon itt az „Erdészeti Lapok” első évfolyamának márciusi számában a „Különfélék”-ben megjelent, E. által szignált írás. Szerkesztett változatát adjuk közre – több okból is tanulságos.

A magyarizmus tulkapásai. (Uebergriffé des Magyarismus.)

Ily cím alatt jelent meg ismét egy a magyar erdőszetre vonatkozó cikk a némethoni „Allgemeine Forst- und Jagdzeitung” című folyóirat ez évi Február havi füzetében.

A névtelen cikkíró, kire mint a madárra csak hangja után ismerünk, így kezdi: „A magyarizmus, a mitül már régen féltünk – az erdőszetenben is kezd garázdálkodni. Mi a ma-

gyarizmustól a jogosultság bizonyos mértékét nem akarjuk megtagadni; sőt teljes szívünkkel óhajjuk, hogy oly nemzetiség, mely annyi lovagiaságot, oly férfias kitartást, oly nemes haza és szabadságszeretetet tudott nagyra nevelni, mint a magyar, gyöngylenül tartsa fel magát, virágozzék és gyarapodjék.”

„De csak idáig és ne tovább! A magyarizmus azonban e határon már túltel... És ki tagadhatná, hogy a magyarizmus a többi nemzetiségek irányában hébe korbá ne fájt volna keménységgé, fejszecsapásokká a tudomány és művészet ellen! Például! Talán mást jelent e azon rendelet, melynél fogva Magyarország valamennyi főtanodáin csak a magyar és semmi egyéb nyelven sem szabad előadni? És miután méltányos, hogy a magyarok azon állásba helyeztessenek, mikép tanulmányaikat saját nyelvükön is végezthessék, mi joggal vonhatják meg e jogot Magyarország többi nemzetiségeitől, a németektől, szerbektől, románoktól és tótoktól!?”

Erdészek a magyar nyelvért

– És mivé legyenek az oly főtanodák, melyekben minden előkészület nélkül oly tannelvet alkalmaznak, mely még koránt sincs a tudomány számára eléggé kimivelve, és melyen tanítani még koránt sem bír a képességek elegendő száma!?”

A magyar nyelvnek az egylet nyelvévé való elfogadását annak halálával azonosnak tartja, mind a mellett azonban állítja, hogy az erdőszeget egylet a magyar nyelvtől nem tagadta meg elismerését, miután „az 1857-ki közgyűlésen Roxer német erdőgazda indítványa folytán határozatba ment a magyar erdőszegeti szótár megalapításának bevezetése”.

„A német erdőgyelző Fuchs „Die Urwälder Ungarns” című munkájához erdőszegeti műszó gyűjteményt csatolt magyar fordítással.”

„Divald cs. k. erdőbecslő Selmeczen és Vágner a selmezi Academia cs. k. segéd tanára közösen hozzá fogtak a magyar erdőszegeti szótár szerkesztéséhez.”

Igen ám! csak hogy Roxer és Fuchs német névvel bír ugyan, de különben testestül lelkesül becsületes magyar ember; mindkettő e folyóirat nagyra becsült munkatársa! – Fuchs e kívül az említett kicsike szógyűjteményt tudunkkal korántsem az egylet nevében vagy megbizásából csatolta nevezett munkájához.

Divald és Vágner pedig csak is azért fogtak saját felelőségükre az erdőszegeti műszótár szerkesztéséhez, mert az egylet ebbeli tevékenysége fölött tökéletesen kétségbe estek; tehát szinte nem az egylet nevében és nem annak megbizásából.

Az egyletnek tökéletes reorganisasióját szükségesnek tartván és kilátásba helyezvén cikkirő, igéri, hogy az a magyar erdőszegeti műszótár és néhány magyar nyelvű s Magyarhon viszonyaira számított tankönyv szerkesztésére kegyeskedendik hatni.

„A magyar erdőgazdászati épen olyan esztelenség mint a magyar természet. A fák, a talaj, az égajl, az anyagi munka nem ismer nemzetiiséget, ő nem törődik azon emberek érzéseivel, melyeknek szolgálnia kell, sem azon nyelvvvel, melyen azok beszélnek.”

Czikkirő úr leghőbb óhajtásai közé tartozik tehát az, hogy a fák, a talaj, az égajl mind németül beszéljenek? mert valóban oly képtelenséget másról föltenni, szerintünk csak az képes, a ki maga is abban laborál.

Miután kedves üggytársunk a külföldnek a német tudományosság elismert egész alaposságával és hosszadalmasságával bebizonyítani törekedett, hogy a fák honunkban csak ugyan soha sem fognak magyarul beszélni, atilát vagy kalpagot viselni, vagy bajuszt növesztetni, áttér Divaldnak a Vadász és Versenylapban megjelent cikkeire, illetőleg azon röpiratra, mely azok elseje és harmadikából alakult, s miután őt lekorholta volna, mert az „Ungar”-t is, meg a „Magyar”-t is magyarnak nevezi, megismerteti az általa indítványozott magyar egylet Programját.

Befejezésül a kérdésben lévő cikk Divald és társainak tanáccsal szolgál.

„Azt tanácsoljuk nékik:”

„Hogy oda hassanak, mikép az egylet mostani folyóiratának („Erdőszegeti Lapok”, a Szerk.) hasábjai az országban élő minden nyelv számára megnyiljanak.”

Mi ugyan teljesen tudjuk e gondolat eredetiségét, cosmopolita nagyszerűségét és monstre-voltát méltányolni, de megvalljuk, mikép az nekünk némileg mégis elkésettnek látszik.

E.

Az Erdőszegeti Lapok 1999. márciusi száma 88. oldalán hírt adtunk az Erdőszeget a magyar nyelvért kezdeményezéséről. Amint akkor jeleztük, tudósítást adunk a mozgalom eredményéről, amely a következő: Az adakozás befejeződött, az elkülönített banki alszámlát zárolták.

Az adakozók névsora:

ARBOR-COOP Kft.	Balatonfenyves
Árkosi Gyula	Esztergom
Bakos Tibor	Vác
Balogh László	Visegrád
Balsay István	Székesfehérvár
Bánó László	Visegrád
Bánóné Rédei Anna	Visegrád
Barátossy Gábor	Budapest
Bartha Pál	Telki
Becy Bálint	Kecskemét
Beliczay István	Tompa
Bognár Gábor	Kecskemét
Brellas Tamás	Kisrmaros
Bús Mária	Veszprém
Csányi Sándor	Gödöllő
Csuport Sándor	Szentendre
Dobay Pál	Esztergom
Dobó István	Visegrád
EKFM Kft.	Budapest
Gémesi József	Budapest
GEOÖKOTERV Kft.	Budapest
Göbölös Antal dr.	Kecskemét
Halász Aladár	Budapest
Herczeg Miklós	Vác
Hibbey Albert	Visegrád
Hibbey Alpár	Budapest
Hibbey Zsombor	Visegrád
Homoki Nagy István	Szokolya
Horváth Sándor	Esztergom
Horváth Zoltán	Kecskemét
Kacsóh József	Kecskemét
Káldy József	Pécs
Kiskunság Erdőszegeti és Faipari Rt. Nyárjasi Erdőszegete	Kecskemét
Kertész József	Pilisszentlászló
Kerületvezető Erdőszeget Szakszervezete	Szokolya
Két erdőmémők	Svájc
Kiss János	Kecskemét
Kollwenz Ödön	Pécs
Madas László dr.	Visegrád
Mátra Erdő Rt.	Eger
Mecseki Erdőszegeti Rt.	Pécs
Nagy Lajos	Kerekegyháza
Németh Kert Bt.	Bajna
Németh András	Budapest
Németh Sándor	Göd
Országos Erdőszegeti Egyesület	Budapest

Országos Erdőszegeti Egyesület Mátrafüredi Csoportja	Mátrafüred
Ott János dr.	Szentmártonkáta
Ósz Gusztáv	Eger
Pápai Gábor	Budapest
Papp László dr.	Kecskemét
Papp Tivadar dr.	Pécs
Pettkó-Szandtner Aladár	Baja
Pilisi Parkerdő Rt.	Visegrád
Rákosi József	Kecskemét
Rédei Károly dr.	Kecskemét
Sipos Sándor	Kecskemét
Spiegel János	Kecskemét
Sulyok Ferenc	Abony
Szabó János	Kecskemét
Széchenyi Géza	Kaposvár
Székely Lászlóné	Páty
Szikra Dezső dr.	Szentendre
Tóth Antal	Bugac
Tóth Imre dr.	Baja
UTILIS Szolgáltató Kft.	Visegrád
Vidovszky Ferenc	Budapest
Visegrádi Faipari Kft.	Visegrád
Vissi Géza	Zalaegerszeg
Volford Erzsébet	Kecskemét
Zalaerdő Rt.	Nagykanizsa
Zambó Péter	Szentendre

Az összegyűlt összeg: 1 678 200,- Ft.

A könyv címe: A mi nyelvünk.

A könyv két változatban jelenik meg: egyszerűbb, de igényes kivitelben kb. 3000 példányban, valamint exkluzív kivitelben 200 számozott példányban.

A megjelenés időpontja a Székesfehérvári Millenniumi Vándorgyűlés időpontjával azonos. A Vándorgyűlésen résztvevők ajándékcsomagja tartalmazni fogja az egyszerűbb kiadás egy példányát.

A könyvet dr. Grétsy László nyelvészprofesszor szerkesztette. Mintegy 280 író és költő közel 400 műve, avagy annak részlete jelenik meg mint vallo-más az anyanyelvről. A nem közismert szerzőkről néhány soros bemutatás található a műveik mellett.

A könyvnek két előszava lesz: az első az OEE Elnöksége, a másodikat Grétsy professzor teszi közzé. A könyvben megjelenik a támogatók névsora az adakozási összeg megnevezése nélkül.

A könyvvel kapcsolatosan minden vonatkozásban eddig valamennyi szakember a legmagasabb elismeréssel nyilatkozott.

A könyvet – mindkét változatát – a Vándorgyűlés után lehet megrendelni az Országos Erdőszegeti Egyesületnél.

Balogh László

elnökségi tag, régiófelelős

Megújulhat-e az erdészeti szakmai adminisztráció?

Az erdészeti szakmai adminisztráció valószínűleg megérett egy átfogó és egyszerűsítő célú megújulásra, különösen, hogy a tulajdonosi szerkezet és így a szakmai adminisztrációs feladat is jelentősen megváltozott és megnövekedett az elmúlt években.

A megújulás alapja az erdőrészt-lapok korszerűsítése lehet.

A jelenlegi erdőrészt-lapok fogyatékoságai általában ismertek, hiszen az ott feltüntetett adatok fele felesleges (elég, ha csak a „Szállítópálya leltári száma” rovartra gondolunk), ugyanakkor lényegi adatok nem szerepelnek rajta, pl. a térképkivonat, az éves terv, az éves terv jóváhagyása és elszámolása stb.

Ha ma egy magánerdő-gazda egy erdőrésztele üzemtervi kivonatát megkéri, akkor még legalább 15(!) db kísérőlapot is kap, melyek több, mint fele szintén felesleges.

Ma még az éves tervezés sem egyszerűbb ennél.

Nem hiszem, hogy létezik olyan erdőgazdálkodó, aki december 31-én jóváhagyott éves erdőgazdálkodói tervvel rendelkezik, így januárban vagy nem dolgozik vagy szóbeli engedéllyel dolgozik, vagy engedély nélkül tevékenykedik, és elég nehéz megmagyarázni egy magánerdő-tulajdonosnak, hogy azért nem vághatja ki a téli tűzelőrevalót januárban, mert kissé késik a jóváhagyott terv kiadása az erdészeti szolgálat adminisztratív túlterhelése miatt.

Milyen igényeknek feleljen meg egy új „Erdőrészt-lap”?

1. A tag jele egyezzen meg a terület helyrajzi számával, mert a gazdálkodás jogi vonatkozásai csak így pontosíthatók.

2. Területi adata (négy tizedesig) egyezzen meg a kataszteri nyilvántartással.

3. A szükséges erdőrészt-lap csak a hrsz. mellé írt erdészeti (üzemtervi) aláírással legyen jelölve.

4. Tartalmazza a kataszteri térképi vázlatot is a helynek megfelelő kicsinyítésben, a könnyebb beazonosítás érdekében.

5. Az erdő leírásánál elégségesek a gazdálkodási adatok, és mellőzendők a

ERDŐRÉSZLET-LAP		Község:
		Hrsz.:
ÁLT. LEÍRÁS	KÖTELEZŐ FELADATOK	Ter.:
		TÉRKÉPVÁZLAT
TÁRGYÉVI TERV _____ ÉVBEN	MEGVALÓSULÁS MŰSZ. ÁTADÁS	PÉNZÜGYI ELSZÁMOLÁS
Készítette:	Készítette:	Készítette:
Jóváhagyta:	Jóváhagyta:	Jóváhagyta:

máshol is gyűjthető tudományos értékű adatok.

6. Legyen helye – az éves tervezési adatoknak.

7. Legyen helye – az éves műszaki átadásoknak.

8. Legyen helye – az éves elszámolásoknak.

– Az erdőrészt-lap így évről évre új beadványi, illetve tervezőlap is lehetne, amely a gazdálkodók és a tervet

jóváhagyók munkáját is egyszerűsíthetné.

A szakmai adminisztráció megújítása érdekében az OEE keretében szakmai egyeztetést, „vitát” tartottunk.

Vita azért nem volt, mert teljes volt az egyetértés abban, hogy a nehézkes adminisztrációt meg kellene újítani.

Csak azt nem tudtuk eldönteni, hogy ki kezdje?

Dr. Czerny Károly

Joglesen

- 15/2000. (II. 11.) Korm. r.
A gazdasági kamarai törvény végrehajtását felügyelő kormány megbízott feladat- és hatásköréről 442
- 16/2000. (II. 11.) Korm. r.
Az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról szóló 100/1997. (VI. 13.) Korm. rendelet módosításáról 442
- 5/2000. (II. 11.) BM r.
Az elővezetés és a rendőri kísérés vég-

- rebajtásával felmerült költség megtérítéséről szóló 2/1986. (IV. 21.) BM-IM-PM együttes rendelet módosításáról* 468
- 6/2000. (II. 11.) BM-IM-PM e.r.
A hatósági erkölcsi bizonyítványról 468
- 6/2000. (II. 26.) FVM r.
Az agrárgazdasági célok 2000. évi költségvetési támogatásáról 677

A barkócaberkenye [*Sorbus torminalis* (L.) CRANTZ] erdômûvelési tulajdonságai

A barkócaberkenye erdeink egyik eltûnõben lévõ dísze, ökológiailag nagyon fontos fafaja. Már a germán és kelta regék, mondák is megemlékeztek róla: a boszorkányok elûzését, a marhák betegségektõl való megõvását, a hajók elsüllyedésének megakadályozását remélték tõle. Ott ültették, ahol a gonosz megjelenhetett (templomok, házak, istállók) és az emberi javakban kárt tehetett.

Külföldi nevei

- német: Elsbeere, Ruhrbirne [elnevezésének oka, hogy a középkorban a vérhas (die Ruhr) ellen használták], Atlasbirne, Else
- francia: Alisier, Alisier torminal, Sorbier alisier
- angol: wild service tree, beam tree

Törzsméret, alak, lombozat

Magassága 15–25 méter, de számára optimális termõhelyen és megfelelõ erdészeti beavatkozással eléri, sõt meg is haladhatja a 30 métert. Törzse zárt állásban jól tisztul, de a koronaágak kissé vastagok; szabad állásban koronája mélyen ágas. Hirtelen felszabadításkor a törzsön vízhatások jelenhetnek meg, azonban ez is csak ritkán, lassú felszabadítás esetén ez egyáltalán nem fordul elõ. Sokszor látni a fajra egyesek szerint jellemzõ villás elágazású példányokat is. Magassági növekedése akkor megfelelõ, ha a fényt felülrõl kapja és oldalról biztosított a kellõ árnyalás, mely a törzs feltisztulásához feltétlenül szükséges. Lombozatmennyisége közepes, mely gyorsan bomló és igen jó talajjavító. A lombozat õszi színe rozsdasárga.

Gyökérzet

A csírcsemete korán (március vége, április eleje táján) 3–5 cm-es gyökérzet fejleszt, amely a csíralevelek lehullásakor már 8–14 cm-es. Két–három éves korban mintegy 40–60 cm-es gyökere van, mely akár 50–70 cm-es mélységre is lehatol, az igen idõs egyedek esetén az 1–2 m-es mélység sem ritka. Gyökere nagyon gyakran a koronaátmérõnél jóval nagyobb, akár több méter távolságra is eléri. Tuskósarjakat csak fiatal korban hoz, gyökérsarjakat azonban az idõs egyedek esetén is igen gyakran lehet látni.

Mikorrhiza-kapcsolat

Az eddigi vizsgálatok alapján valószínûleg arbuszkuláris mikorrhiza-kap-

csolattal rendelkezik. (Ez a mikorrhiza típus arbuszkulumokból, vezikulumokból és hifaszövedékekbõl áll. Az arbuszkulumok fakoronaszerûen elágazó képletek, melyek a sejten belül jönnek létre, de a sejtek citoplazmájába nem hatolnak be, s a kétirányú anyagcsere-folyamatokat biztosítják.)

Növekedés, fényigény, hõigény, vízigény, páraigény

Lombfakadás ideje május. A barkócaberkenye fiatalkori magassági növekedése jó, ekkor az évi hajtások hossza 40–60 cm, kulminációja 20–25 év; a magassági növekedés 40–50 év körül áll le. Vastagsági növekedése tartós. Csak a számára kedvezõ termõhelyeken éri el a maximális méreteket (80–90 cm-es mellmagassági átmérõ), melyhez feltétlenül szükséges a konkurens egyedek hiánya és a célzott erdészeti beavatkozás.

Melegkedvelõ, tartós nyári meleget és csapadékos május–júniust kíván termésének beérleléséhez. Az erõs árnyékolást nem szereti, már fiatal korban is fényigényes. Páraigénye csekély-közepes.

Virágzás, termésérés

Május végén, június elsõ dekádjában, lombfakadás után virágzik, beporzását a rovarok végzik; termése augusztus végén, szeptember elején érik és október–novemberben hullik, ami a madarak (fényõrigõ, szajkó, sárgarigó) egyik kedvenc tápláléka, sõt hozzá is járulnak a faj továbbterjesztéséhez. A termések gyûjtését szeptember végén kell kezdeni, amikor a gyümölcs még kemény és sárgásbarna. Ha a színe bõrbarna lesz, akkor már érett. Termõkorát állományban 20–25, szabad állásban 15–20 éves korban éri el. Csak a terebélyes fényélvezõ koronával ellátott példányok hoznak 2–4 évente igazán bõséges termést. A csemetekihozatal 125–500 db/magkilogramm.

Életkor

Biológiai életkora 200–300 év, erdeinkben általában a fõfafaj vágáskorától függ az egyedek kivágása, azonban egyre több helyen hagyásfának visszahagyják a területen, pl. Sopron: Dudlesz-erdõ.

Társulás- és visszaszerzõképesség

Tuskóról való sarjadzása gyenge, a gyökérsarjai viszont nagyon jó növekedésûek.

A törzs kidõlése, illetve kidõntése után mintegy 10–30 méter sugarú körben jelennek meg a gyökérsarjak, melyek az elsõ évben akár az egyméteres magasságot is elérhetik, így viszonylag rövid idõn belül kinõnek a vad szájából. A nyugat-európai példák alapján a legkedvezõbb növekedési feltételeket a közperdõ jelenti számára, mivel a tuskók körül fejlõdõ számos gyökérsarj közül megfelelõ számú egyed az állandóan visszatérõ beavatkozás során kedvezõ növekedési feltételekhez jut. A szálerdõben a fõfafajok gyorsabban növekednek a szálanként elõforduló barkócaberkenyénél, csak intenzív beavatkozással érhető el az egyedek fenntartása. Erdõfelújításoknál, erdõtelepítéseknel, alátelepítéseknel ezért inkább csoportosan-foltosan elegyítsük, így a gyorsabban nõvõ fõfafajok kevésbé tudják túlszárnyalni és így veszélyeztetni fennmaradását.

Felhasználás

A barkócaberkenye faanyagának tulajdonságaira, felhasználási lehetőségeire ez az összefoglaló nem tér ki.

Németországban 1998 januárjában többször is árvereztek 10 000 DM/m³ feletti barkócaberkenye furnérrõnkõt, sõt volt olyan eset is, amikor 18 309 DM/m³ volt a vételár. Gyümölcsét lekvár készítéséhez használták, illetve egyes nyugat-európai országokban még ma is nagyon keresett árucikk. Termésébõl pálinkát készítenek. (Jól termõ egyedről mintegy 100–150 liter cefre nyerhető. 100 liter cefrébõl 4–7 liter 50%-os pálinkát állítanak elõ; 200–300 DM/0,7 liter.)

Természetvédelmi besorolás

Németországban már 1936-ban felhívták a figyelmet a barkócaberkenye nagyon kedvezõ ökológiai és fakereskedelmi tulajdonságaira, valamint megõrzésére és egyes helyekre való visszatelepítésének fontosságára. Hazánkban a barkócaberkenye nem védett faj, bár veszélyeztetett génkészletû, intenzív génmegõrzési módszereket igénylõ faj. Az állományokban megtalálható egyedek fenntartása, a megfelelõ termésképzésre való indukálás csak a rendszeres erdészeti beavatkozással érhető el, mivel a fafajt a mellette álló, általában a termõhely klimaxfafajai idõvel elnyomják, és így az eliminálódik a területtrõl.

Elgondolkodtató

Gólyahír

internetújság botanikusok számára
1999. szeptember II. évf. 8. szám
(Szerkesztett változat)

Kedves Olvasó!

Rendhagyó lesz ez a szám annyiban, hogy szinte csak az erdész-ökológus (botanikus) párbeszédhez kapcsolódó témákról fog szólni.

Ez a párbeszéd nagyon fontos, hogy kiteljesedjék, amelynek szerintem fontos része az, hogy magunk között is beszéljük meg, mit gondolunk a hazai erdészet munkájával kapcsolatban. Leginkább pedig azért, mert több százezer hektárnyi tervezett művelésiág-változás nem lehet közömbös botanikus, ökológus számára – fontos, hogy felelős véleményt mondhassunk a Nemzeti Erdőtelepítési Programról.

Mindez arra indított, hogy egy kicsit elmélyedjek az erdészek munkájának megismerésében. Az 1862-ben alapított Erdészeti Lapokat (a kommunizmus/szocializmus korszakában Az Erdő címmel jelent meg) szemeltem ki ebből a célból, és azt hiszem, a lapot a magyar erdészet mozgalmi leghitelesebb tükrének tarthatjuk. Hamar rá kellett döbennem, hogy a közel 150 év írásainak áttanulmányozása nem rövid távú feladat, ezért még csak szemelgetésre futja találmányaimból.

Fórum

rovatszerkesztő: Horváth Ferenc

Párbeszéd: ki, kivel beszélget és hol?

Az erdész-ökológus (botanikus) párbeszéd az akadémia keretei között kezdődött el. Tudomásom szerint mindkét fél: a Solymos Rezső által és a Fekete Gábor által vezetett delegáció is egyaránt eredményesnek és barátinak ítélte a június 9-i találkozót. Molnár Zsolt javasolta, hogy egy-egy konkrét kérdés kölcsönös megbeszélésére alkalmi munkacsoportokat állítsanak fel. Ezek a munkacsoportok vitassák meg a szakmai kérdéseket és dolgozzanak ki közös állásfoglalásokat. A következő kérdések merültek fel: – a Nemzeti Erdőtelepítési Program; – az erdőgazdálkodás és a biodiverzitás összefüggéseinek vizsgálata; – az Alföld különösen veszélyeztetett erdős-sztyepp maradványállományainak sorsa; – az erdők termé-

szetességének értékelése; – közös kutatások lehetősége.

A Gólyahír és a *Caltha* levelező lista, de „igazi” ökológiai-botanikai folyóirat is alkalmas fórum lehet a botanikusok számára.

Erdész kollégák többsége ehhez a hírújsághoz nem fér hozzá (természetesen örömmel vesszük erdészek jelentkezését is). Kézenfekvő, hogy számukra az Erdészeti Lapok lehet megfelelő fórum, amely az utóbbi időben egyre több természetvédelmi, ökológiai irányultságú cikket is közöl.

A Természetvédelmi Közlemények pedig alkalmas lehet arra, hogy zoológusok, természetvédők is bekapcsolódhassanak a közös gondolkodásba.

Vélemények csokra az erdész-ökológus (botanikus) párbeszéd kapcsán

„Böhm Éva ír a modernebb és konzervatívabb erdészekről, akik kérdezik, mi a baj a kopárfásítással meg a tarvágásokkal. Ha ez még mindig kérdés, akkor talán érdemes lenne megfontolni egy naprakész, részletesebb tanulmány összeállítását, ami világosan bemutatja a bajok okát.

Lendvai Gábor”
(*Caltha*)

Tekintsük át, hogy milyen bajokról van egyáltalán szó!

Javasolom először tehát összeszedni legalább a lényegesebb kifogásokat az erdőgazdálkodással szemben. (Gondolom, mindenekelőtt az erdőgazdálkodást érheti kritika; milyen kritika érheti az ökológiát?)

Mind az ökológus-, mind pedig az erdész kollégáknak figyelmébe ajánlom, hogy tájékozódjon arról, hogy milyen nemzetközi erőfeszítések zajlanak jelenleg Európában és a világban az erdőgazdálkodás megreformálására, a gazdálkodást természetközeli, fenntarthatóvá (tartamossá), a társadalmi igények mellett a biológiai törvényeket és követelményeket is tiszelővé tételére.

Somogyi Zoltán
ERTI

Sajnos nem ismerem valójában, hogy az erdészpápa, Kaán Károly idejében mik voltak a lényegi kérdések, milyen erdő és erdőművelés képe lebegett az erdész előtt az egyetemet elvégezve, és

mivel szembesült, amikor gyakorló erdész lett – de az utóbbi fél évszázadban, úgy vélem, nagyrészt a végig nem gondolt, a távolibb jövővel nemigen tördő voluntarista elképzelések voltak a vezérlő elvek.

Szerintem erdész és ökológus között első közelítésben nem szakmai vitáról van szó, mivel ebben a közelítésben egy politikai-gazdasági harc részesei, belekényszerült szereplői.

Világosan kell látni, mi az, amit az erdész is úgy csinálna, ahogy az ökológia/természetvédelem jónak tart, és – noha nem feltétlen azonos a cél, legyen az erdő, táj, erdősültség, fajajösszetétel stb., ami lebeg a szemük előtt „jó”-ként, de mégis – egyeznének módszerek és célok tekintetében – csak éppen a gyakorlatban az erdész, mint termelőszféra, fontosabb szempontok (pénz) miatt máshogy cselekszik.

A szempontok persze keverednek, de oda akarok kilukadni, hogy tisztázni kéne – mi az, amit hasonlóképpen látunk vagy hasonlóképpen kellene, hogy lássunk, amiben tehát partnerek lehetnénk, és közös platformot alkotva együtt lobbizhatnánk. Ehhez valóban szakmai egyeztetésre volna szükség, de a beszélgetés első körében el kéne felejtetni az erdészeknek és mindenkinek a kinyerhető pénzt, és egy idealizált, csak a természeti folyamatokat, eltartóképességet stb. figyelembe vevő képről, jövőről kéne társalogni. A második körben kellene arra gondolni, hogy – úgy mondjam leegyszerűsítve – mit vett ki az erdészet a természetből a maga és az ország javára, és mit tett a helyére, hogy kiderüljön, mivel tartozik kvázi az állam, a társadalom a maga jövője érdekében mondjuk az erdészetnek és a természetvédelemnek, hogy közös munkában ügyködve visszaadjon valamit az erdőnek, amit eddig csak elvett tőle.

Alapvető feltétel persze egy változó szakmai hozzáállás az erdészet részéről, hogy ne a legkönnyebb ellenállás irányába haladjon, ne legyen elfogadott bármi más megoldás keresése helyett az akác, a nyár és a fenyő nyomtatása az Alföldön, hogy legalább lássák egy fa-termesztési-gazdálkodási szempontból vacak gyöngyvirágos maradvány pusztá létének felbecsülhetetlen értékeit és ne szőlják le első szavukkal stb.

Gondolom, hogy nyilvánvaló, miről kell beszélünk és miért kell lobbiznunk az erdészekkel közösen, ha lehetséges, és nem fölhányortogtatva a múltat, csak a tanulságokat főlemlegetve.

(SzGy) (Egy *Caltha*s)

„Tisztelt Calthas Barátaim!
...Elsősorban nem ökológust kell keresnetek, hanem egy hasonló hangzású szakembert, akit ökonómusnak hívnak, de valamilyen formában van affinitása a természetben történetek iránt.

A sikert a termelő ágazatokban más-ként mérik. Szerintem először a Kincstárral kellene elfogadtatni az alapelveket, és ismerve a fiatal erdészársadalmat, szívesen válnának ökológussá. Végre be kellene látnunk, hogy egyik pillanatban az erdészeket, a másik pillanatban a kertészeket vádolva nem juthatunk sehova, mert visszafelé is szállhatna a labda.

Tálás László, Tiszakürti Arborétum”

„Tálás László hozzászólása nem hagyott nyugodni. Mert ugyan igaz lehet, hogy a Kincstárnak lényeges a hatása arra, hogy hogyan is működnek az erdőgazdaságok. Ami ennél fontosabb, hogy ez – tetszik, nem tetszik – nem ad felmentést az erdészársadalomnak. ... Kik, ha nem éppen az erdészek, akik a leginkább hivatottak arra, hogy érdemben rámutassanak a pénzszerűség súlyos következményeire??? ... Kellő tisztelettel, Lendvai Gábor”

„Engem meg a Lendvai Gábor hozzászólása nem hagyott nyugodni.

...Az erdőgazdaságoknál a törvényeket és rendeleteket ... be kell tartani.

A probléma véleményem szerint nem itt keresendő. Az erdésznek csak az a felelőssége, hogy a rendelkezésre álló kereteken belül megtesze-e mindent. A korlátok feszegetése pedig ugyanannyira felelőssége mindenkinek, mint az erdészeknek.

Somogyi Zoltán”

Valószínűleg nem tűnt ki a velemről, hogy nem akarom én felmenteni, megvédeni az erdészársadalomnak azt a kemény magját, amely meghajol a Kincstár pénzügyi diktátumának (de ez a politika diktátuma is), csak jelezni szerettem volna, hogy óriási nyomás nehezedik azokra, akik egy-egy ilyen tárgyaláson részt vesznek, és óriási kompromisszumok árán tudnak fenntartani bizonyos elképzeléseket...

Fel kellene venni egy harcosabb és a köz számára is érthető modort. Mert így minden jó gondolatunk el fog veszni!

(TL)

„Én magam a tölgyekkel foglalkozom... és az alföldi telepíthetőségük kapcsán folyamatosan a vízhiány jön elő. Széchenyi idejében ökológia még nem létezett. Paleocappa-nak megbocsáthatjuk, hogy átvágásokkal kiszárította az Alföldet. De döbbenetes, hogy ma, amikor már tudjuk, hogy mi volt a hiba, semmit sem teszünk azok kijavítására.

Üdvözlettel: Borovics Attila”

Végül néhány tanulság?

„Milyen a politika és az erdészeti viszonya és mekkora a felelősségük? De ide kíváncszik az is, hogy mekkora az ökológusok felelőssége? A mindenkori politika felelőssége persze a legnagyobb, és az is biztos, hogy a viszonyok és a felelőség korszakonként is változik.

Az erdészársadalom (sem) egységes közösség, sokkal inkább sokszínű és érdekes. Meggyőződésük, törekvéseik, szakmai irányultságuk és hatalmi, gazdasági, befolyásolási lehetőségeik és képességeik széles palettáját tekintve, nem szabadna egy kalap alá venni minden erdészt.

Ha van valami bajunk, akkor azt fogalmazzuk meg világosan, nyíltan és tárgyyszerűen. De azt hiszem, nem lehet célunk egy újabb szenvedélyes természetvédő támadást indítani az erdészek ellen.

A mi dolgunk elsősorban az, hogy az ökológia és a biodiverzitás nézőpontjaiból tekintve ítéljük meg az erdőgazdálkodás (az urbanizáció, a vízügy, a vadászat) tevékenységét.”

Idézi Horváth Ferenc Herpay Imrét az EL 1999. évi különszámából, majd így folytatja:

Erdész-botanikus párbeszéd az 50-es években?

Ismerjük el, hogy ezzel a mostani párbeszéddel fordulat történt az erdészeti vezetésének egyik csúcán. De volt ám az erdészek és botanikusok együttműködésének aranykora is az ötvenes években, majd vége lett.

(Ezután egy szelektált szemelgetés következik Az Erdőből és az Erdészeti Lapokból. Az idézeteket a szelekció okán nem sorolom, viszont ide való Mátyás Csaba professzornak a megjelentekhez kapcsolódó – most már – nyílt levele. a Szerk.)

El nem küldött levél

Kedves Feri! Kedves Barátom!

A Gólyahír egyik utóbbi (1999/8.) számában az erdész-ökológus vitával kapcsolatban írt szerkesztői leveledet (és más hozzászólásokat) olvasva tolla ragadtam. Levelet írtam Neked, amit végül nem küldtem el, mert úgy éreztem, megterhelné az alig újra indult dialógust. Időközben eltelt néhány hónap, és talán „fű nőtt” a témára, ezért engeddd meg, hogy visszatérjek rá.

Az említett szerkesztői bevezetőben azt írod, hogy korábbi megjegyzéseid miatt megkövetted az erdészeket, személy szerint Solymos Rezső akadémikust, akinek érzékenységét nem teljesen megalapozott csúsztatással megsértetted. Emiatt el kívánsz mélyedni az erdészek munkájának megismerésében.

Lehet, hogy jó lett volna, ha először mélyedsz el, és utána fogalmazod meg véleményed. Mert hogy mit is vetettél fel? Azt például, hogy kérdéses, figyelembe vesszük-e az erdészek a botanikus-ökológusok, természetvédők tudását és véleményét? A javaslatokat nem söpri-e félre egy erősebb „ültetvényes lobby”?

Az „ültetvényes lobby” álláspontját bemutatandó, az Erdészeti Lapokból idéztél, az utóbbi 50 év irodalmából. Hogy pontosan kiket tiszteljük a lobbiták között, ez válogatásodból kiderül. Engedj meg részemről is annyi csúsztatást, hogy csak a számomra legmeglepőbb neveket soroljam fel: Roth Gyula, Babos Imre, Fehér Dániel, Májer Antal és Szodfridt István.

A felsorolt személyek iránti megbecsülés és tisztelet azt kívánná, hogy ezen a helyen tilakozzák egy ilyen megközelítést.

tés ellen. Helyette inkább azt ajánlanám, hogy ismerd meg életművüket, amely fényényire van attól a kicsinyes ültetvénylobbizzástól, amellyel megvádolod őket. Vagy legalább próbáld beleélni magad azokba a kötelmekbe, amit a mindennapi, számottevő támogatást nem élvező erdőgazdálkodás jelent.

A lobbisták közé láthatólag én is bekerültem, mert az Erdészeti Lapok utóbbi különszámában megjelent cikemből idézel, amely a brazil eukaliptusz-cellulóz európai piaci árakat befolyásoló hatásáról szól. Közben átnéztem az Erdészeti Lapokban 1996 óta megjelent cikkeimet. Összesen nyolcat írtam a következő témákban: felkészülés az éghajlatváltozásra, természetrombolás, tartamos erdőgazdálkodás esélyei, erdészeti génmegőrzés, magdálkodási szakszavak, hazai erdők természetessége, tölgy őserdők pusztulása, végül pedig az említett cikk Brazíliáról. Ebből az egészből Te az eukaliptusz-ültetvényt láttad meg. (Ráadásul a cikk mondanivalója éppen az, hogy Európában az olcsó tömeg-fanyagot termelő ültetvények jövője eléggé kétséges.)

Félreértés ne essék, nem sértődtem meg. Ez csak egy példa arra, hogy milyen végtelenül nehéz az objektivitás, a felülemelkedés a szűkebb szakmai látókörön. És mennyire könnyű akár tárgyi tévedéseket is tényként elfogadni, csúsztatásokat produkálni. Ezt hagyjuk meg inkább a politikai sajtónak.

Egymás véleményének a megismerésére pedig a pillanat most kedvező. Az erdőgazdálkodásban az ökológia és természetvédelem szempontjai sohasem voltak olyan elfogadottak, mint ma. És mintha az erdészeti oldalról hallható szempontokra is jobban odafigyelnének a természetvédők. Használjuk ezt ki közös cselekvésre.

Befejezésül hadd idézzem zárszavadat, amivel azt hiszem mindenki messzemenően egyetérthet. *„Ha van valami bajunk, azt fogalmazzuk meg világosan, nyíltan és tárgyyszerűen. De azt hiszem, nem lehet célunk egy újabb szenvedélyes természetvédő támadást indítani az erdészek ellen, sokkal inkább az elmúlt és a jelen közös értéklése lehet előremutató.”*

A magam részéről mindent meg fogok tenni annak érdekében, hogy ez így legyen!

Maradok változatlan baráti nagyra-becsüléssel:

Dr. Mátyás Csaba

Az év madara 2000-ben a kerecsensólyom

Illusztráció Schmidt Egon és Bécsy László Ezer ágán ezer fészek című könyvéből

A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (MME) minden évben meghirdeti az év madara akcióját.

2000 a kerecsensólyom védelmének éve. A védelmi év célja, hogy felhívja a társadalom figyelmét a madárvédelem és a természetvédelem fontosságára, az egyesület tevékenységére.

A kerecsensólyom gyors röptű ragadozó madár, a puszták vadásza.

Az emberek mindig tisztelettel és érdeklődéssel tekintettek a ragadozókra, amelyek a táplálékpíramis csúcsán helyezkednek el és megtestesítik az erőt, a gyorsaságot. Nem véletlen tehát, hogy a magyarság egyik fontos totemállata is egy ragadozó madár, a turul volt.

Azonos-e a turul a kerecsensólyommal?

Érdemes erre néhány gondolatot áldozni, azonban nézzük meg előbb, hogy mi az, ami napjainkban elmondható a kerecsen védelméhez kapcsolódóan?

A kerecsensólyom keleti elterjedésű faj. Magyarországon 120–130 pár fészkel, európai állománya 400–500 pár. Európai költőterületén kipsztlással fenyegetett. Magyarországi állománya nélkül az európai populáció nem tartható fenn. Fokozottan védett madárfaj.

És mi a helyzet a turul legendával?

Anonymus jegyezte fel először azt a

régi, pogány mondát, miszerint Emesének álmában egy isteninek tartott látomás jelent meg: egy turulmadár reá szállva teherbe ejtette őt. Ezek után természetes, hogy a turul lett az Árpád-nemzetség szent madara. Később a Heltai-krónikában is feltűnik a madár: „Egy igen szép sólyom jöve elibe (mármint Álmosnak), és ez hajtá az ő fejét az ő köbelébe”.

Az Árpád-ház kihalásával a címermadár is eltűnt a történelem porondjáról. „Feltámadása” a millenniumi és az azt követő évekre tehető.

Leginkább a XX. század húszas-harmincas éveiben csaptak össze érvek és ellenérvek a turulmadár hovatartozását illetően. A fennmaradt ábrázolások, az őstörténeti-nyelvtörténeti elemzések összevetése, a faunisztikai ismeretek összegyűjtése más és más következtetésekre ösztönözte a kutatókat.

Valóban, a kérdésre nincs egyértelmű felelet. A fenti ismeretek alapján héja, sas, vadászsólyom, keselyű is szóba jöhetett turulmadárként.

A legvalószínűbb azonban az, hogy a turul a gyors röptű, szilaj kerecsensólymot takarja. Biztosak lehetünk abban, hogy őseink megbecsült és kedvelt vadászmadara volt a kerecsensólyom. Perzsa, török és tatár források is a turulról mint legbecesebb solymászmadról beszélnek.

A pandák – életben maradnak?!

A második évezred a vége felé közeledik ugyan, de a Kínában őshonos óriáspanda, a WWF emblémaállata és védelme, úgy tűnik, megmenekül a kihaltól.

Az óriáspanda a világ egyik leggyorsabban fejlődő és legnépesebb térségében, Kínában él. Élőhelye 1974 és 1989 között csak Szecsuan tartományban a felére zsugorodott. Mostanáig az óriáspanda túlélését fenyegető egyik legkomolyabb veszélyt az otthoniul szolgáló erdők intenzív kitermelése jelentette. A kínai kormány 1998-ban szigorú rendeletet hozott, amely tiltja az érintett területeken a fakitermelést. Ez az egyik legnagyobb eredmény a panda védelmének történetében.

A kínai kormány által nyújtott másik nagy segítség egy mesterséges „bambuszfolyosó”-hálózat kiépítése, amely az egymástól elszakadt panda-élőhelyeket természetes úton köti majd össze, ezzel zavartalan vándorlást és táplálkozást biztosítva a pandák számára. Az óriáspandának speciális étrendje van, naponta 15–38 kilónyi bambusz-hajtást és -rügyet fogyaszt el, erre módosult ujjainak és mancsának felépítése, de néha halhoz és apróbb emlősökhöz is hozzájut.

Egy 1985-ös felmérés szerint 550–650 óriáspanda élt a 12 kínai pandarezervátumban. 1994-ben a MacKinnon and De Wulf csoport műholdas megfigyelés útján 1200 egyedet becsült, 29 populációra elosztva.

Az óriáspanda hat, egymástól elszigetelt hegységben él, Szecsuan, Gansu és Shaanxi tartományokban és a Tibeti-

fennsík keleti peremén. A megmaradt élőhelyek területe összesen 29 500 km². A völgyekben a populációk egymástól elválasztva 1–1,2 km keskeny bambusz-erdő-sávokban élnek. Minél feljebb tolják a művelés határát, annál több élőhely fog eltűnni.

Jelenleg 13 pandarezervátumot tartanak fenn Kínában. 1989-ben készült el a WWF és a kínai erdészeti minisztéri-

um által közösen kidolgozott, az óriáspanda megmentését szolgáló stratégiai terv. Ez további 14 pandarezervátum létrehozásáról, a „bambuszfolyosók” kialakításáról és a 13 már létező rezervátum korszerűsítéséről szól.

További információk:

Kyla Evans WWF International, Svájc
Tel.: +41 22 364 95 50
E-mail: kevans@wwfnet.org

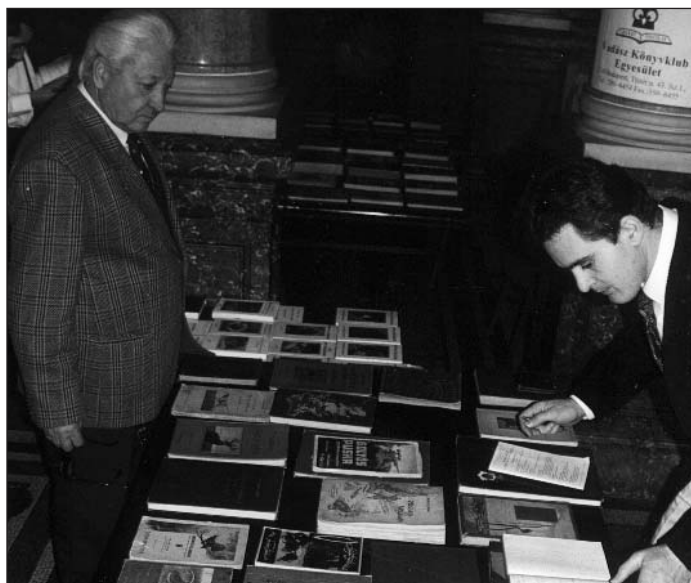
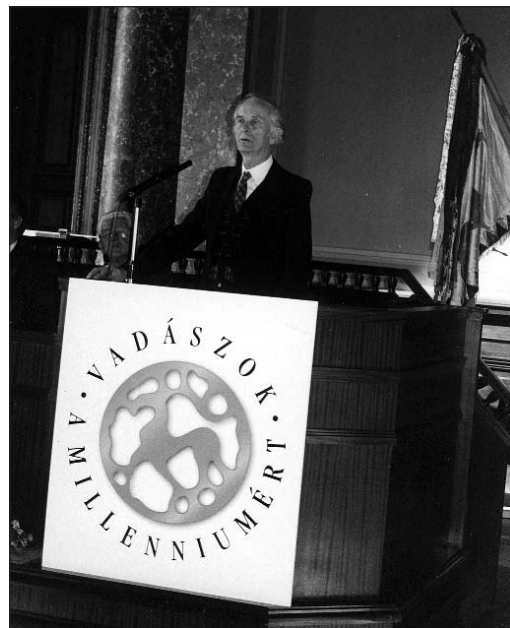
A magyar vadászat ezer éve emlékülés

A Millenniumi Vadászati Bizottság és az MTA Agrártudományok Osztálya a Magyar vadászat ezer éve címmel emlékülést tartott a millennium tiszteletére. Az ülést *Glatz Ferenc*, az MTA elnöke nyitotta meg.

Dr. Mucsi Imre, Vadgazdálkodásunk az ezredfordulón címmel tartotta az első előadást. *Dr. Csőre Pál* a Magyar vadászat története 1848-ig, *dr. Oroszi Sándor Száz év a hazai vadászatban, 1848-1945*, majd *dr. Kőbalmi Tamás Fél évszázad vadgazdálkodása, 1945-1995* címmel számolt be.

Szünet után a következő előadásokra került sor: *dr. Csányi Sándor* A megőrzés és a fenntarthatóság eszméi a magyar vadgazdálkodásban; *dr. Faragó Sándor* Tudományos kutatás és oktatás a vadgazdálkodásban; *Feiszt Ottó* Az erdő- és vadgazdálkodás kapcsolatának gyakorlata; *dr. Heltay István* A vadász és a vadászat szerepe a harmadik évezredben.

Végül *dr. Solymos Rezső* tartott elnöki összefoglalót.

A magyar vadászat ezer éve

Az erdő- és vadgazdálkodás kapcsolatának gyakorlata

A történelmi időkben szinte korlátlan mennyiségben állt az emberiség rendelkezésére mind az erdő és benne a fa, mind pedig a vad. Így Kr. u. 1000 körül bővében volt a magyarság is az erdőknek a Kárpátokkal ölelt új hazában, Pannóniában. Ezért akkor, ezekkel a természeti kincsekkel való gazdálkodás gondolata fel sem merült. Bár abban az időben is szükség volt a fára tüzelési, építkezési, szerszámkészítési és sok más célra, de kétségtelen, hogy az akkori erdők jelentőségét inkább a vadászat adta meg.

A sok erdő akadály volt az emberi letelepedésnek, a földművelésnek, legeltetésnek, az akkori társadalmi fejlődés gazdasági megalapozásának. Ezért a területnyeréshez elsősorban erdőirtásra volt szükség.

Az erdővel, faanyaggal való gazdálkodás gondolata később és mindig csak akkor merült fel, amikor a faállomány vésszesen megfogyatkozott valamely vidéken. A legelső ilyen területek a bányavidékek voltak. Magyarországon a XV. században a Garam vidékén a bányaművelés és a kohászat oly gyorsan fejlődött és az erdőpusztítás mértéke olyan arányúvá vált, ami miatt Zsigmond király 1426-ban a királyi erdők vágását szabályozni és a területek felszántását megtiltani kényszerült. Ez volt az első királyi intézkedés az erdők védelmében a középkori Magyarországon.

A XVIII. századtól egyre gyakoribb államhatalmi intézkedésekkel találkozhatunk a mind nagyobb gazdasági értéket képviselő erdők védelmében, hogy azok használata ne a helyi vagy pillanatnyi egyéni érdekek szerint történjen. Az erdő már akkor is korlátozott tulajdonnak számított!

A XIX. században a kapitalizmus megerősödésekor az erdők gazdasági szerepe hirtelen megnőtt. Így idehaza is az ipar és a közlekedés nagymértékű fejlődése kapcsán feltárták Máramaros, Erdély hatalmas, még érintetlen erdőségeit. A fakitermelés és fafogyasztás ugriásszerűen növekedett.

Az erdővel kapcsolatos törvények sora 1790-től az 1879-es XXXI. törvény cikk jogerőre emelkedésével megteremtette Magyarországon a tervszerű erdőgazdálkodás folytatásának feltételeit.

Az elmúlt ezer évben a Kárpát-medencében élő vadállomány sorsa jelentősen függött az élőhelyüket adó erdők sorsától. Az erdőállományokat sújtó rablógazdálkodás nem kímélte a vadfajokat sem. A vadászat szabályozatlansága és a tilalmi idők hiánya következtében a legnagyobb konzumens vadfajokat (mint az őstulok és a bölény) a XI., illetve a XVIII. század végére kipusztították, de a gímszarvas, a dám, az őz és vaddisznó állománya is mélypontra jutott a XIX. század utolsó negyedére. A vadászatról szóló 1883. évi XX. törvény cikk kiegészítő rendelkezésekkel együtt teljeskörűen szabályozta a vadászat feltételeit, lehetőséget teremtve az okszerű vadgazdálkodásra.

Megállapíthatjuk, hogy a magyar vadgazdálkodás a múlt század végétől elindult egy európai és világhírnevet hozó olyan úton, amelyiken még ma is jár. A XX. század első fele a magyar apróvad-gazdálkodás aranykora volt.

Ma Magyarország területének 85%-a vadgazdálkodásra alkalmas.

Az erdőültetés a vadgazdálkodásban a nagyvadfajok súlyát határozza meg,

és a legjobb minőségű dél-dunántúli erdeinkhez kötődik a legjobb agancsminőségű gímszarvas-állomány. A fás vegetációk jelenléte a vadbiológiai kutatásokkal bizonyítottan jelentősen befolyásolja a vadászterületeken az apróvadállomány sűrűségét is.

Az emberi szempontból az erdei életközösségek egyes elemeinek hasznosítása különvált, s a gazdálkodási beavatkozások megbontják vagy megbonthatják azt a dinamikus egyensúlyt, amely egy vadfaj populációja és környezete között

kialakul. Így a csúcsragadozók kipusztítása következtében az ember megszakította a nagyvadfajaink létszámát szabályozó táplálékláncot, lehetőséget teremtve azok elszaporodására, az ökológiai vedeltartó képesség határáig.

Szerencsére a közép-európai erdők nem olyan érzékenyek a beavatkozásra, mint a trópusi esőerdők ökoszisztémája. Ezért az ember képes volt a szabályozó szerepet évszázadokig betölteni, de csak úgy, hogy az az erdő és a vadállomány rablógazdálkodásszerű hasznosításával járt együtt. Az emberiség létszámának növekedésével, a társadalmi viszonyok változásával, a kapitalizmus kialakulásával, a gazdálkodási formák intenzívvé válásával és a tulajdonviszonyok alapján kialakult rendszerekben megkezdődött a nemzeti vagy tudatos hasznosítása. Ezen belül pedig elsődlegességeket igyekeztek megállapítani a mező- vagy az erdőgazdálkodás javára a vadgazdálkodással szemben. Így került sor az élőhely vadeltartó képességének meghatározására. Azóta ez az egyik leggyakrabban használt és vitatott fogalom a vadgazdálko-

dásban. Ezt sokan vadtüdő képességnek is nevezik, arra utalva, hogy az erdő megvan vad nélkül is, és az erdészeti kultúrák csak kényszerűen tűrik a vadat. Abszurditásként persze elképzelhető, hogy az új-zélandi erdőkhöz hasonlóan bükköseink-tölgyeseink is kialakultak volna nagy testű emlős kérődző vadfajok nélkül és meg is élnének nélkülük. De ez csak egy képzelt képtelen játék, mert akkor valami más élőlény jelent volna meg, mint a moa, az óriás méretű növényevő – sajnos kihaló madárfaj – Új-Zélandon. Arra pedig nem is jó gondolnunk, mennyivel szegényebbek lennének szarvasaink, őzeink vagy vaddisznóink nélkül.

Egyes erdőkben az erdészeti ökonómiai vadeltartó képesség helyett az ökonómiai vadeltartó képességet kell megadni, mint a földterület hasznosítási módjainak legnagyobb bevételt eredményező formáját. Persze egy területen az ágazatok optimális bevételt jelentő meghatározásának csak akkor van realitása, ha az erdő- és vadgazdálkodó ugyanaz a tulajdonos vagy kezelő. E két ágazat kapcsolatának gyakorlatában itt van a legkényesebb pont! Ki kezeli az erdőt, ki a vadgazdálkodó? A konfliktust pedig a területen tartott vadállomány létszáma és az általa okozott vadkár adja.

A nyolcvanas évek végén és a kilencvenes évek elején a terítékadatok az alábbiak voltak (db):

Csak három évet ragadok ki, 1987-et mint a rendszerváltást megelőző bázisévet, 1991-et mint a terítékek csúcsevét és 1997-et a vadászati új szabályozás első évét.

	1987	1991	1997
Gímszarvas	27 186	36 749	19 692
Dámszarvas	2 880	7 456 (93)	4 772
Őz	34 000	44 005	34 481
Muflon	1 654	2 812	1 467
Vaddisznó	34 675	46 672 *	33 451**

* 1990

** 1994

A három összehasonlított év adatai azért jellemzőek, mert 1987 után kezdődött a magasra szökött mezőgazdasági és erdei vadkárok és az elbizonytalanodott vadászati helyzet miatt a létszámapasztás. 1991-ben voltak a rekordterítékek, 1997-ben pedig egy átmeneti terítékmélypont volt. Ezután 1998-ban és 1999-ben az ismét konszolidált viszonyok között lassan újra emelkedni kezdtek a terítékek minden nagyvadfajnál.

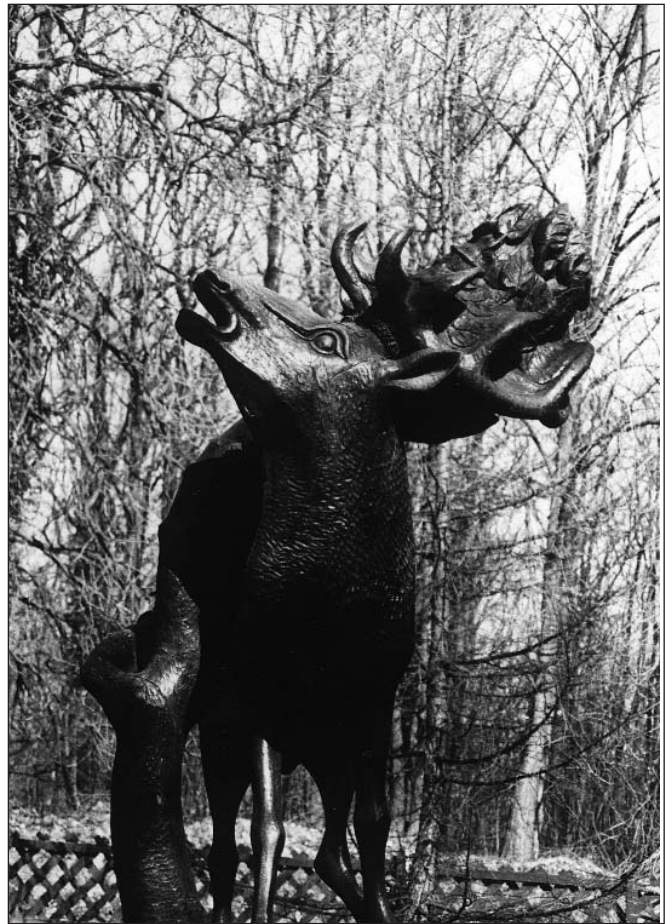
A mezőgazdasági vadkárok térítése forintértékben nem csökkent, hanem

jelentősen emelkedett. Ez 1988-ban 144 millió forint volt, 1993-ban 352 millió, 1998-ban pedig 731 millió forint. Ennek az emelkedésnek az oka elsősorban a terményárakban tükröződő infláció, hiszen 1993–1998 között ez mintegy 120%-os volt. Tehát nominális érteken a mezőgazdasági károk is csökkentek.

Az erdei vadkárok térített értéke 1990-ben 71 millió, 1995-ben 124 millió, 1998-ban pedig 78 millió forint volt. Itt a csökkenés még egyértelműbb.

Örvendetesen mérséklődtek az erdei mennyiségi vadkárok. Amíg 1988-ban 1156 ha-t tett tönkre a vad, addig 1998-ban már csak 354 ha erdő semmisült meg kérődző nagyvadaink és a vaddisznó táplálkozásától. A minőségi vadkárok az 1991-es 13 526 ha-os rekordon kulmináltak és 1998-ra 5708 ha-ra csökkentek.

A létszám- és terítékadatok szignifikáns összefüggést mutatnak a bekövetkezett vadkárokkal, mégsem csupán ez az oka a helyzet fenti javulásának. Ugyanis mind az erdő, mind a vadgazdálkodók jóval nagyobb figyelmet és költségeket fordítottak a vadkárok megelőzésére, kerítéses, villanypásztoros védekezésre, kémiai vadkárrelhárító szerekre és egyéb mechanikus egyedi védelemre. 10 év alatt 1988 és 1997 között 5444 km vadkárrelhárító kerítés épült, az erdők minőségének öröme és a vadgazdálkodók bánatára. Ezzel a mennyiséggel Magyarországot 2,5-szer körbekeríthettük volna. Reálértékben ez a többi védekezési formával együtt évi egymilliárdos nagyságrendű kármeelőzési költséget jelent az erdőgazdálkodóknál. A mai gyakorlatban szerződésben szabályozzák az erdő- és vadgazdák a kártérítési formákat. A mennyiségi kár 100%-át, a hátralék és visszaléptetés miatti kártérítés 100%-át, a minőségi kár 30–50 vagy 75%-át térít-

etik az Állami Erdészeti Szolgálat által az erdősítések műszaki átvételén történt kár felvételei alapján. Ezenkívül a vadgazdálkodónak még fizetnie kell 75-től 100%-ig terjedő mértékben – területenként különbözően – a védekezésre történt ráfordításokat is.

A mai vadgazdálkodási gyakorlatban – ha az erdő és a vad nincs egy kézben – örök vita, hogy a vadkárok megelőzése és térítése milyen mértékben indokolt. Ma már elfogadott tény, hogy az erdőgazdálkodó döntési joga, hogy a szinte biztosan bekövetkező károk megelőzésére milyen védekezést választ. Ugyanis öt sújtja a pénzbüntetés a kiesett növedékért, ha az erdősítés befejezése elhúzódik és az erdőrésztlet az úgynevezett hátralékos erdőfelújítások közé kerül. Egy-egy erdősítés végvágást követő befejezettként való átadásának kötelező idejét az erdőtörvény írja elő.

Az azonban erdészeti szakmai körökben is meglepetést keltett, hogy a kocsányos tölgy állomány befejezési idejét az új törvény megjelenésével 10-től 8 évre mérsékelte az új jogszabály.

Ilyen szűkre szabott határidőknél az erdőgazdálkodó nem vállalhat semmi kockázatot a vadkár bekövetkeztéért, mert biztosan nem lesz elég ideje az erdősítés átadására. Marad tehát a bekerítés.

Erdész-vadász szakemberek fogalmazták meg, hogy ez az íróasztalszagú szabályozás semmi türelmet nem tanúsít az erdőkkel és főleg az erdőgazdával szemben, és keményen bírságot egy-két év késedelemért, holott egy majd évtizedes aszályos periódusban igen nehéz a csemeték elmaradt növekedésének pontos okát meghatározni. Ugyanakkor az erdőtervezés a tulajdonossal szemben szabadon megváltoztatja egy-egy erdőrészlet vágásérettségi korát akár 5–10 vagy 15 évvel. Ez esetben, hogy a növedék több lesz-e a természetes elhalásnál vagy a lábön álló faanyag például állagtesedéssel mennyit veszít műszaki értékéből, már nem igazán képezi mérlegelés tárgyát. Talán érzékelhető az ellentmondás, mikor természetvédelmi indokkal ugyan, százezer hektárnyi erdőben korlátozza az állam a fakitermelést, akkor az új erdőültetéseknél az erdészeti hatóság a vélt növedékkiesés miatt kb. százezer forinttal bírságot ír elő az erdőgazdát a késedelmes befejezésért. Ez akkor is így van, ha ma a bírság kiszámítása az újraterület felújítás költségéből történik. Ma a magánerdőkben egyértelműen bizonyított, hogy az ápolatlanság, az előhasználatok elmaradása vagy késése jelentős folyónövedék-kieséssel jár. Ez a növedékhány azonban nem kerül bírságot. Itt a vadgazdák méltatlankodása mögött legalább annyi igazság rejtezik, hogy a vaddal szemben igen kicsi a tolerancia, és egy százéves erdő hozamában végül észrevehetetlen lesz, hogy azt az erdőültetést 8–10 vagy 12 éves korában fejezték be.

A természetközeli erdőgazdálkodás újabb térnyerésével a vad is több helyet kaphat az őshonos fajokból álló elegyes erdőkben. A monokultúrák és az elegyetlen erdők nemigen tűrték a vadat, de az új technológiák, a töltelék fajok nagyobb kímélete az ápolások és nevelővágások folyamán megnövekedett táplálékforrást jelentenek a vad számára.

Napjainkra erdeink 45%-a magánkézbe került, sajnos elképesztően felaprózott formában több százezer tulajdonos kezébe. Így az erdő- és vadgazdálkodás összehangolása helyi és napi szinten csak az állami kézben maradt erdők és vadászterületek esetében lehetséges. A nagyüzemi gazdálkodás ezeken a területeken az egyetlen mentővonal a korszerű nagyvadgazdálkodásnak, a gím- és dämállományok megőrzésének.

A nagyüzemi gazdálkodás előnyéből a teljesség igénye nélkül felsorolhatunk mindkét ágazat számára előnyös összekapcsolódásokat.

Például: Egy erdőültetés befejezésének ideje a 6–10 éves időtartamon belül az erdőgazda számára csak akkor lehet mérlegelés tárgya, ha a védekezési költségekkel és a későbbi befejezésért később befolyó befejezési egységárral szembeállíthatja a vadászattal befolyó összeget. Ha a vadászati bevétel más vadgazdálkodóé és ő fizeti a vadkár elleni védekezés költségeit, akkor az erdőgazda csak az erdő és önös anyagi érdeke alapján, valószínűleg helyesen, a lehető leggyorsabb erdőültetésre törekszik. Ez esetben lényegtelen számára az ökonómiai vadeltartó képesség kiszámítása.

Sokszor nem megy sűrűlődések nélkül az őszi-téli erdei munkák egyeztetése a vadászati-vadásztatás érdekeivel ott, ahol az erdő- és vadgazda külön személy vagy társaság.

Igen fontos előnye még a nagyüzemnek, hogy képes kiépíteni és működtetni a vadászattal szükséges infrastruktúrát, létrehozni azt a vertikumot, ami a vad tartásától, tenyésztésén, vadászattal kereszttel egyéb vadászati szolgáltatásokra, vadhúsfeldolgozásra és forgalmazásra alapul.

Csak a nagyüzem képes elartani a jó vadgazdálkodási szakembert, aki itt megvalósíthatja a hosszú távú és egységes elvekre épülő vadállomány-kezelést, vadgazdálkodást.

Nem hagyható szó nélkül, hogy a ma működő nagyüzemek vagyongazdálkodója sokszor ágazati szemlélettel közelíti a vadgazdálkodáshoz. Holott az erdőt komplex egészként kezelve, a vadat az erdő részének tekintve, nem lehet azt csupán ágazati haszna vagy kára szerint értékelni. Mert „vadászni kell”, a vadgazdálkodást nem lehet abbahagyni vagy megszüntetni, mint egy veszélyes ipari ágazatot, vagy magában privatizálni sem lehet. Legfeljebb átadni a vadászati jogot másnak, mondjuk a haszonbérletnek. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy a gondoktól máris megszabadul az erdőgazda. *Véleményem sze-*

rint mint erdőkezelők, akkor cselekszünk a legjobban, ha a vaddal is mi gazdálkodunk a ránk bízott erdőkben. Természetesen törekedve a legnagyobb hozamra, kiszámítva területünk ökonómiai vadeltartó képességét. Ma az erdészeti részvénytársaságok bevételeinek 8–10%-a származik a vadgazdálkodásból. Ez területegységre vetítve mintegy kétszerese a vadászattal szemben. Egyes szakemberek szerint a vadászati, vadgazdálkodás nem hoz valós nyereséget, s nem értéktöbblet-termelő tevékenység.

Nem feledkezhetünk meg azonban sem az erdők, sem a vadgazdálkodás immateriális hozamáról sem, mert mindkettő sok ilyet hordoz magában. Egyet említve: azok a külföldi bérvadászok, akik annak idején a vasfüggöny innenső oldalán már vadásztak nálunk, megismerve hazánkat, közülük sokan jelentős részt vállaltak a magyar privatizációban. Ha nem ezt az országot ismerték volna, valószínűleg kisebb számban fektettek volna be Magyarországon; vadászati nélkül pedig lehet, hogy sohasem jöttek volna el hozzánk.

A jövőbe tekintve az erdő- és vadgazdálkodás összekapcsolódásában az előttünk álló legfontosabb lehetőségek az erdőtelepítések elvégzésében adódnak. A 600–700 ezer ha erdőtelepítésre váró terület beültetésével jelentősen javul majd nagyvadjaink élőhelye, növekedhet a vadállomány és növekszenek majd a vadászati lehetőségek is ezeken a területeken. De nem hallgathatjuk el, hogy az erdőtelepítések létrehozásának költségeit a legjobb termőhelyeken jelentősen növelik a vadkárelhárítás ráfordításai.

Az erdő és vad nem lehet meg egymás nélkül, és az erdőben fával, vaddal gazdálkodók kötelessége mindkét természeti kincsünk megőrzése.

A Szent István Egyetem Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszéke (Gödöllő) erdészeti területen szerzett Ph.D. vagy kandidátusi fokozattal rendelkező fiatal erdőművelőket keres a tanszék erdészeti vonatkozású oktatási feladatainak ellátására. Információ: 28-522-086 telefonon vagy levélben: SZIE Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszék, 2100 Gödöllő

Széchenyi-díjat kapott

dr. Winkler András

A Széchenyi-díjat azok a tudósok kaphatják, akik a kutatás, műszaki alkotások és fejlesztések terén kiemelkedően magas színvonalú, példaértékű, nemzetközileg is elismert eredményt érnek el. A díj csak egyéni elismerésként adható, jelvény, okirat és jutalomösszeg jár vele.

András! Sok-sok szeretettel gratulálunk!

Szerkesztői nívódíj az Erdészeti Lapoknak

Második alkalommal hirdetett pályázatot a 10 éves jubileumát ünneplő Magyar Tudományos, Üzemi és Szaklapok Újságíróinak Egyesülete szaklapok részére Szerkesztői Nívódíjért. Igen sok folyóirat érkezett be, ezenkívül a rendszeresen beküldött szaklapokat is bemutatták a zsűrinek. Az eredményt március 10-én, a Magyar Sajtó Napja alkalmából rendezett jubileumi közgyűlésén hirdették ki ünnepélyes keretek között az MVM bemutatótermében.

Szerkesztői Nívódíjban részesült *Braun András* a most 50 éves Bőr és Cipőtechnika felelős szerkesztője, *dr. Felföldi László*, az Anyagmozgatás-Csomagolás lap igazgató-főszerkesztője, *Pápai Gábor*, az Erdészeti Lapok főszerkesztője. Indoklás: Ezt a lapot 1862-ben alapították, ezért fenntartása, szerkesztése nagy felelősséggel jár. A jelek szerint ennek a lapnak a kiadása, megformálása párosul is ezzel a felelősséggel. Az erdészeknek szakmai fóruma ez a lap, a nem erdész olvasóból pedig az erdőt ismerő, szerető embert nevel. Azok közé tartozik tehát, amelyet a nem szakmabeli is szívesen olvas, és ez nem utolsó érdeme lehet a szerkesztőnek.

A díjat *Komornik Ferenc* ügyvezető elnök adta át *dr. Tardy Pál*, az Országos Bányászati és Kohászati Egyesület elnöke, a MTESZ alelnöke jelenlétében.

*

Ezúton mondok köszönetet mindazoknak, akik írásaikkal segítettek a zsűri döntését. Külön köszönet illeti az Erdészeti Lapok megjelenését anyagilag is támogatókat és mindazokat, akik erkölcsi biztatást adtak munkámboz, mellyel a magyar erdészet hírének öregbítéséhez járulhattam hozzá.

(A szerk.)

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

Az Állami Erdészeti Szolgálat Miskolci Igazgatósága **erdőfelügyelői** munkakör betöltésére okleveles erdőmérnökök jelentkezését várja.

Az alkalmazásnál előnyt jelent 3 év szakmai – különösen erdőtervezői – gyakorlat, számítástechnikai ismeret, gépjárművezetői jogosítvány.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

- a szakmai önéletrajzot,
- a diploma másolatát,
- erkölcsi bizonyítványt.

Az illetmény a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvénynek megfelelően kerül megállapításra. Tartós munkavállalás esetén szolgálati lakás biztosított.

A pályázatot az Állami Erdészeti Szolgálat Miskolci Igazgatósága címére (3535 Miskolc, Árpád u. 90.) kérjük eljuttatni.

További információ kapható Bényei Sándor igazgatóhelyettestől, tel.: 46/331-579.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

Az Országos Erdészeti Egyesület Erdészettörténelmi Szakosztálya a 2000-ben ünnepelt 1000 éves magyar államiság tiszteletére Erdészettörténelmi pályázatot hirdet „Erdészek a történelem viharában” címmel.

Szeretnénk, ha a pályaművek bemutatnák, hogy a közelebbi és távolabbi múltban az erdészek hogyan járultak hozzá az ország építéséhez, a mindennapok történelmének formálásához. A pályázat témakörét széleskörűen értelmezve beküldhető lényegében bármilyen erdővel, erdészettel, vadászattal, természetvédelemmel foglalkozó történelmi szemléletű dolgozat.

Pályadíjak:	1 darab I. díj	bruttó 50 000 Ft
	2 darab II. díj	bruttó 25 000-25 000 Ft
	3 darab III. díj	bruttó 17 000-17 000 Ft

A pályázatokat 2000. november 15-ig kell eljuttatni az OEE titkárságára (1027 Budapest, Fő utca 68.). Az eredményhirdetés 2000. december 15-ig történik meg.

A pályázat jelíges. A pályaművön a jelige tüntetendő fel, a pályázó adatait (nevét, címét, telefonszámát, adóazonosító számát, esetleg nyugdíjas igazolványának számát) zárt borítékban kérjük csatolni. A jelige hiánya vagy az eredményhirdetés előtti publikálás a pályázatból való kizárással jár.

A pályázat nyilvános, tehát azon részt vehetnek azok is, akik nem tagjai az Országos Erdészeti Egyesületnek. A pályázatok beküldött példánya az OEE tulajdonába kerül, de az eredményhirdetés után a pályázónak jogában áll tanulmányát bárhol publikálni. A pályázatok terjedelme 10–100 ritkán gépelt oldal legyen. Illusztrációk készítése ajánlott, de nem kötelező. A dolgozathoz felhasznált forrásmunkák a jegyzetekben vagy az irodalomjegyzékben legyenek feltüntetve.

A bíráló bizottság fenntartja magának a jogot, hogy nem megfelelő színvonalú vagy mennyiségű pályázat beérkezése esetén a díjak egy részét visszatartsa vagy a díjazás mértékén változtasson.

Fakitermelő drótkötélpálya

- 300 m hosszú
- 1,5 t hasznos terhet bír
- felfelé és lefelé egyaránt tud termelni, teljes felszereléssel eladó
- rendkívül kis helyigény, lánctalpas, önjáró

Irányár: 3 650 000 Ft

Tel.: (1) 418-6677

WOOD TECH Erdészeti Szakkiállítás és Konferencia 2000.

„A FA HASZNOSÍTÁSA”

Sopron, 2000. augusztus 23–26.

A Sopronban hagyományosan megrendezésre kerülő WOOD TECH rendezvénysorozat ismét felfelé ívelő pályán van. A hagyományon alapuló elveket megtartva évente újdonságokkal szolgálva próbáljuk szakmánk e kiemelkedő rendezvényét vonzóvá tenni.

A bemutatni kívánt erdészeti és faipari szakterületek:

- csemetekerti gépek és berendezések
- erdővédelem, növényvédelem
- erdőművelési gépek
- fahasználati gépek
- erdészeti útépités és -fenntartás gépei
- erdészeti kisgépek, adapterei
- vadgazdálkodás és vadászat
- fafeldolgozó gépek és szerszámok
- faipari kisgépek
- magánerdő-gazdálkodás eszközei
- élezők
- erdőgazdasági és fafeldolgozási gépek karbantartásának és felújításának anyagai, eszközei
- erdővédelmi és faanyagvédő szerek
- üzemi rádiók és vezérlések
- számítástechnika
- erdészeti oktatás és továbbképzés

- faipari szárítók
- munkavédelmi ruházat, eszközök

A 2000. évben ünnepli a LIGNO NOVUM kiállítás 10. évfordulóját, a Faipari Tudományos Egyesület pedig 50 éves megalakulását. Kapcsolódva a kerek évfordulós rendezvényekhez, a WOOD TECH fő témájaként a fa hasznosítását választottuk. A rendezvény során konferenciát szervezünk, ahol foglalkozunk a fűrészipari és sarangolt alapanyag hazai feldolgozási lehetőségeivel, a fűrészüzemek üzemeltetési kérdéseivel, a magánerdőből kikerülő faanyag hasznosításával, a faanyag energetikai célú felhasználásával. Megjelenítjük a magánerdő-gazdálkodás fontosságát a hazai erdőgazdálkodási és fahasznosítási gyakorlatban. A kiállítókat természetesen a teljes erdőgazdálkodási és fahasznosítási területről várjuk.

A 2000. évi WOOD TECH mellett ebben az időszakban kerül megrendezésre az Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezetének Sportnapja is (augusztus 26–28.). Alkalmunk nyílik arra, hogy a sportnap résztvevőit (4–500 fő) is a vásár látogatói között köszönthessük.

Tisztelettel várjuk a kiállítókat és résztvevőket Sopronba.

Országos Erdészeti Egyesület

2000. augusztus 23-26.

**Jelentkezés
felvilágosítás:**

PROGRAM
KIÁLLÍTÁSSZERVEZŐ KFT

H - 9400 Sopron, Virágoskert u. 3.
Tel. & Fax: 99/338-538,
99/524-580, 99/334-840

e.mail: progsv3@mail.ax.hu
Internet cím: www.sopron.hu/vasarok/szakkiállítások/

A ginkófa szerepe a környezetvédelemben

A környezetszennyezés szempontjából talán a levegő állapota a legkritikusabb. Különböző természetes, biológiai folyamatok (pl. elhalt organizmusok bomlása) során is kerülnek a levegőbe káros gázok, de kétségtelenül a legnagyobb szennyezést az ipari üzemek és a járművek által kibocsátott gázok jelentik. A különféle gázok (CO₂, CO, SO₂, NO_x, ózon stb.) mellett jelentős a szilárd szennyező anyagok (korom, por) feldúsulása is.

A légkörbe került kén- és nitrogénvegyületek okozzák a csapadék fokozódó savasságát. A savas eső a fémek szerkezeti anyagokat és az ásványi építőanyagokat korrodálja, valamint óriási pusztítást végez a növényi környezetben.

Az emberiség történetében a természetből való legnagyobb eltávolodást, elszakadást a nagyvárosi életforma kialakulása jelentette. Az urbanizáció ugyanis gyökeresen átalakította környezetünket, a város abiotikus tényezői merőben eltérnek a természetétől. A városokra koncentrálódó ipari és szolgáltató központok, a lakosság egyre nagyobb sűrűsége erősen szennyezi az adott terület talaját, vizét, levegőjét; sőt befolyásolja annak éghajlatát is. Ezek a károsító faktorokon kívül súlyos pszichikai megterhelést jelent az ott élő emberek számára a felgyorsult élettempó, az állandó zaj, a sivár, mesterséges épülettenger. Ezek következményeképpen lépnek fel az ún. városi ártalmak, melyekkel „kénytelen” együtt élni a városlakó.

E káros tényezők hatását valamelyest mérsékelni lehet a városi zöldterületek bővítésével és az ültetett fajok számának növelésével. A városi fák, növények kettős funkciót látnak el: térképző-esztétikai és biológiai-környezetvédelmi funkciót. Az előbbi pozitív pszichikai hatás gyakorlását jelenti. Az utóbbi pedig a környezetkárosítókat hivatott megszüntetni vagy csökkenteni. A növények kiegyenlítetté teszik a városi klímát. A levegőt párá-

sítják és a szennyező anyagok megkötésével tisztítják azt. A növények zajcsökkentőként is igen hatásosak.

Az út menti sorfáknak néhány speciális feltételnek kell megfelelniük, így pl. fontos, hogy egyenes törzset és felálló koronát neveljenek, illetve ágaik ne legyenek törékenyek. Városi ültetés esetén mindemellett a fáknek kiváló tűrőképességgel is kell rendelkezniük. Ezt a növénycsoportot éri ugyanis a legtöbb és a legerősebb károsító hatás az időnkénti csonkázást. Ebből adódóan rendkívül fontos feltétel a fajmegválasztásnál a jó regenerálódó képesség is.

A ginkófa (*Ginkgo biloba* L.) korunk nagy „felfedezettje”. A Darwin által „élő kövületnek” nevezett fa dacolva az évezredekkel szinte változatlan formában maradt fenn, és ismét egyre elterjedtebbé válik. Ez egyrészt a leveleiből készített kivonatok csodás gyógyhatásának köszönhető, másrészt keresett díszfa.

A ginkófa nagyon alkalmazkodó, világszerte megtalálható a mérsékelt övben, a mediterrán és a szubtrópusi vidékeken egyaránt. A talajjal szemben sem igényes, a túl lúgos talajok kivételével bármelyik talajtípuson megél.

A fa bámulatosan immunis a kártevőkkel szemben. Speciális kártevőjét vagy kórokozóját még nem találták. Számos kísérlettel bizonyították nagyfokú rezisztenciáját mind a vírusokkal és baktériumokkal, mind a gombákkal szemben.

Regenerálódó képessége rendkívül jó. A Hiroshimára ledobott atombomba elpusztította az érintett területen az embereket, valamint a teljes flórát és faunát. Következő tavasszal a ginkófák újra kizöldültek, reményt adva ezzel az embereknek. Megfi-

gyelésem szerint jól tűri a csonkázást és a szárazságot. Bámulatos módon kihajt a már elszáradt, erősen sérült példány is.

A városok fásítását jelenleg éppen az nehezíti meg, hogy a fafajok többsége érzékeny a légszennyezésre. A ginkófa nemcsak a biológiai környezet „támadásait” veri vissza sikerrel, hanem figyelemre méltóan védi ki a modern kor ember okozta káros hatásait is. Rendkívül ellenálló ugyanis pl. az ipari és kipufogógázokkal szemben. Német kutatók megfigyelték, hogy a ginkófa a tartós SO₂-légszennyezéssel szemben csak kissé érzékeny, és ezzel kitűnik a többi fafaj általános érzékenysége közül.

A Földünket védő légrétegek károsodása miatt egyre erősebb sugárzás ér bennünket. A különböző organizmusok eltérő sugárzásrezisztenciája abból adódik, hogy az érzékenyebb élőlényekben vagy több káros molekuláris megváltozás történik, vagy kevésbé hatékonyan tudják a sugárzás okozta DNS-hibákat kijavítani, mint az ellenállóbb szervezetek. A zöld növények is erős sugárzásnak vannak kitéve a természetben, úgyhogy elég gyakran kellene lenniük a genetikai károsodásoknak, főleg az ivarsejtekben. A magasabb rendű növények ezért képesek az UV-indukált DNS-sérülések helyreállítására. A javító mechanizmusok hatékonyságát többek között a ginkófa sejt kultúráinál is kimutatták. A különböző sugárzások hatására fokozott mértékben keletkeznek szabad gyökök a szervezetben, amelyek a sejtmembránt roncsolják. A ginkófa levelének kivonata bizonyítottan jó gyökfógo tulajdonságú.

A fenti tulajdonságok alapján a ginkófa kiválóan alkalmas utcai sorfának. Míg korábban a hazai irodalom csak kisebb városokban, nagyvárosok peremrésein vagy kevésbé forgalmas utcákban való telepítésre javasolja a ginkót; a világ számos részén bebizonyosodott azóta, hogy a fa a súlyosan szennyezett környezethez és az extrém feltételekhez is alkalmazkodni tud. Remekül megél a világvárosok legforgalmasabb utcáin is, így pl. New Yorkban, Tokióban vagy éppen Szöulban. Az USA-ban a különböző juharfélék után a ginkó a leggyakoribb utcai fa. Magyarországon is egyre többet találkozhatunk vele parkokban vagy utak mentén. Hazánkban nagyobb számban Budapesten és Szegeden láthatjuk, ahol egész utcákat díszít.

Mindezek ismeretében feltétlenül javaslom a ginkófa további telepítését mind parkokban, mind utcai sorfának. Bámulatos ellenálló képessége mellett nem hanyagolható el a fa esztétikai értéke sem: különleges megjelenése és levélformája miatt kedvelt dísznövény. Fajtái közül mindig találunk az adott térmek megfelelőit. Leggyakrabban az alábbi fajtaival találkozunk: Fastigiata (felálló ágak, oszlopos korona), Santa Cruz (alacsony, szétterülő ágak), Saratoga (sűrű, felálló ágak) és Variegata (változatos levélforma és szín).

25 év után ismét Ausztráliában

Azzal az elszántsággal vállaltam az ősszel, most már harmadszor a hosszú utazást, hogy huszonöt év elteltével megisméltsem annak a programnak jellegzetesebb pontjait, amelyek alapján a fejlődés érzékeltethető.

Annak idején hetekig tartó tanulmányutamat tettem meg a kontinens legfejlettebb két tartományában (Victoria államban és Új-Dél-Walesben). Ennek során sokféle erdőt jártam végig, ottani erdőmérnök-kollégák társaságában és vezetésével.

Most sem mentem egyedül. Korlátlan rendelkezésű autóval és gyalog, gyors és tüzetes váltakozással jártuk be egy kintű tanulmányút-szervezővel és egy biológus-professzorral azokat az objektumokat (építkezések, erdők stb.), ahol a fejlődés szembevetődött.

25 évvel ezelőtt az ausztrál eukaliptusz erdőrengetegek még kevésbé voltak látogatottak, és csak fizetett belépővel kereshették fel az igazi erdőtesteket a fokozatosan divatba jött hétvégi autós kirándulók és kevesebb érdeklődő szakember, hogy a kiépített úthálózatot igénybe véve legálább az erdős tájakat autóból szemlélgetve nagyvonalúan beutazzák.

Ma már nyitott minden erdő, és külön engedély nélkül bejárható. Persze megfelelő őrző személyzet diszkrét figyelése, feliratok útmutatása mellett. Térképek, sőt ingyenes prospektusok, utazási iro-

dákban is ajándékba kapott tájékoztatókkal járják a kíváncsi emberek a terepet úgy, hogy menet közben olvashatják a részletes leírásokat. Nemcsak a látványosság szerint, turisztikai nagyvonalúsággal, hanem erdészszakmai megfogalmazásban.

Azelőtt ott úgyszólván senkitől sem hallottam az „esőerdő” kifejezést. Bár már néhány „kirándulóerdőben” belépőjegy mellékleteként adtak némi tájékoztatást, de ez csak annyi volt, amit a látogató anélkül is tudott, látott. Ma már az érintetlen esőerdő, esőerdő tárul a látogató elé a tanösvény nyomán, színes, sokoldalú turisztikai ismertetés mellett.

Akkor a faiparban a világ legkeményebb, legellenállóbb fafajaként emlegették az eukaliptuszokat. Ma viszont titokként őrzött gőzöléses és vegyszeres kezeléssel puhított és nemesített fafajként hirdetik. Emellett őshonos igazi akácfajták is vannak, de legérdekesebb az elegyes erdő, főleg a páfrányosok. Ezek igazán Sydneytől északra fordulnak elő fejlettebb faállományokkal, míg a Kaliforniából meghonosított *Radiata* fenyő (*Pinus radiata*) lett 25 év alatt a favorizáltabb faj. Leggyorsabb növekedése és érdemesebb természetése révén a magán-földbirtokok is mindenütt telepítik.

Meg kell még említeni, hogy a jelzett kezelés nyomán az eukaliptuszfa – mint nyersanyag – felhasználása az iparban

megsokszorozódott. Ezerféle dísztárgyat készítenek belőle. Jó példa erre egy parádés, zsebben hordozható tolltartó, melyben a golyóstoll szára is eukaliptuszfából van. Ilyet vettem én is ott.

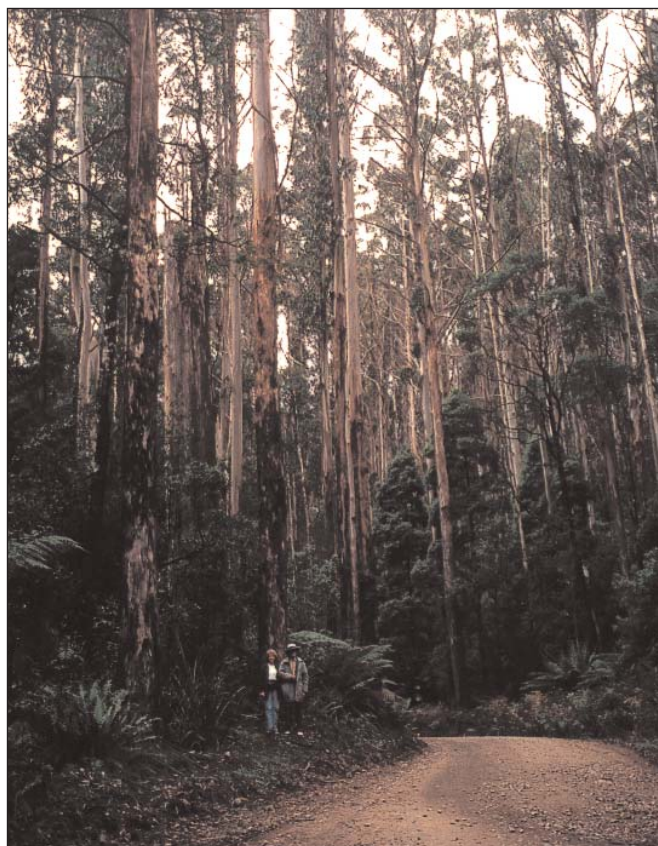
Az 1970-es években az erdészek kizárólag magántulajdon-szemlélettel éltek. Ebből mára már sokat engedtek. A korlátlan fakitermelés, az erdőgazdálkodás nyitottsága közérdek.

Diplomás erdészek és erdőgazdák továbbtanulás céljából az USA-ba és Angliába mennek.

Ha az erdőgazdálkodás, fafeldolgozás, fás építészeti területén bárhol a világon újítást, új gépeket konstruálnak vagy alkalmaznak, azt Ausztráliában is azonnal bevezetik és minden területen alkalmazzák. Gazdag ország, itt bőven jut mindenre a bővülő újratermelés, a jobb életvitel érdekében. Az embernek ma itt az a benyomása, hogy Ausztrália sok mindenben utánozza az USA-t. Ott tudtam meg azt is, hogy igazi esőerdőt nézni idejöttek más földrészekről is. Őket is elbűvölhette a bemutatott esőerdő látványa, akárcsak engem.

Többet kaptam ott a helyszínen a valószínű esőerdő látványából és élményéből, mint az elolvasott papírból „The Great Ocean Road” menti National Park régióban.

Abonyi István
okleveles erdőmérnök

Páfrányos *Eucalyptus regnans* esőerdő a Victoria-beli nemzeti parkban. A kutatók mögötti fa 100 méter magas, 200 évnél idősebb

Találkozásaim az erdővel

Életem elmúlt 70 évében háromszor találkoztam az erdővel, miként ezen idő alatt, az erdők felett is három korszak vonult végig.

Az első korszakra a nagy tulajdonú (kincstári-nagybirtokos) erdő volt a jellemző. A második korszak az erdők államosításával, 1945 után kezdődött. A harmadik korszak a rendszerváltozással-kárpótlással indult el. Érdekes módon mind a három korszakhoz más jellegű, de markáns emlék és esemény köt az erdőhöz.

Első találkozás

Első ideirányuló emlékem, iskolaköteles gyermekkoromhoz kötődik, amikor minden május végén a közeli (3–4 km) ún. községi erdőbe vonult minden osztály madarak és fák napját ünnepelni. Ezt akkoriban mindenki madarak és fák napjának mondta.

Persze ez egyúttal a természet ünnepe is volt. Mondhatnánk majálisnak is. Mégis a kettő között lényeges különbség van.

Mégpedig, a madarak és fák napja a gyermekek ünnepe elsősorban, nevelő hatású, és mindig erdőben tartják. Míg a majális inkább a munka, a tavasz a sör és virsli ünnepe valamelyik réten és tisztáson, ami a felnőttek összejövetele.

Másik jellemző, míg a madarak és fák napja iskolai megünneplése évek óta fokozatosan elmaradt, addig a felnőtti majálisok rendszeressége évről évre növekedett.

Azt gondolom, hogy a madarak és fák napjának megünneplése nem volt soha állami tantervi előírás. Nagy kár, hogy ez a témakör, amely a természet

szeretetére és közvetve környezetünk védelmére nevelt, idővel fokozatosan elhalványult. Voltak ugyan az elmúlt évtizedekben úttörői majálisok, de ezek inkább mozgalmi kivonulások voltak.

Akkoriban a mi kivonulásunk az erdőbe osztályi sorrendben gyalogosan történt, nótaszóval. Az erdőbe érve a kijelölt erdei tisztás körül minden osztály körletet foglalt. Majd vezényszóra minden osztály felsorakozott a tisztáson, és az iskola igazgatója méltatta a madarak-fák napja jelentőségét és ismertette a nap programját. Ez a program lényegében osztályok közötti lepényevési, zsákbaugrálási, kötéltűzési, futási stb. játékokból állt.

Délre a község előfogatán mindig eljött a községi előljáróság képviselőiben a községi bíró, főjegyző és plébános. Ez így illet, mert az iskola falán „Községi róm. kath. elemi népiskola” feliratú tábla jelezte az iskola státusát.

Az iskoláról még talán annyit, hogy 5 tanteremben (V–VI. osztály 1 tanteremben összevontan) 5 tanítóval (1 nő, 4 férfi) történt kb. 240 tanuló tanítása. Ez a tanítói kar a téli hónapokban, jeles ünnepek alkalmával esti előadásokban színjátész csoportot, énekkart szervezett-rendezett, szórakoztató fellépés formájában. Ez a napi 7 órás tanítás, az ismétlődő iskolai tanítás, a kötelező levente képzéssel stb. nagy teljesítmény volt.

Azt gondolom, akkoriban a tanítói munka hivatás volt, míg napjainkban elsősorban létforma.

A községi erdőről is csak érintőleg néhány gondolat.

Az erdő (kb. 100 ha) gazdálkodó személyek rész tulajdona volt az akkori erdőbirtokossági törvény szerint, és a községi előljáróság volt az erdőgazdálkodó. Ez az erdő biztosította a téli tüzelőt az iskolák, község háza, parókia és tanítók részére. A gazdálkodás eredményétől függően évente vagy növelték vagy csökkentették a paraszti tulajdonosok évi adóját.

Minden év tavaszán, mint gyerekek, nagyon vártuk a májusi madarak és fák napját. Ez akkor jelentős esemény és emlékezetes élmény volt. Emellett, bár észrevétlenül, de mindenképpen a természet, környezet, a madarak és fák szeretetére nevelt. Emlékké változva talán még szebb, mint volt hajdanán.

Második találkozás

Fotó: Czeke Zoltán

Ez már nem volt olyan szép és vidám, mint az első.

Ez 1950–51 telén történt, amikor ölfavágóként (munkakönyvi bejegyzés) dolgoztam a Bajától kb. 10 km-re lévő pörbölyi üe.-ben, a mai Gemenci Erdőgazdaságban. Ez nem volt könnyű, sem veszélytelen munka.

Ez a „barakk” már nem volt oly szép és vidám, mint az első találkozás. Nehéz időszak volt. Dolgozni kellett. Kellott a pénzkereset és tűzifa is.

Dúlt az osztályharc és szelektálás. Voltak jók és rosszak. A beadás-begyűjtés időszaka volt. Az alapvető élelmiszereket és ruhaféléket jegyre adták. A véletlen hozott a jelzett erdőgazdaságba, ami viszonylag közel volt a bajai lakásomhoz.

Itt az erdőgazdaságban hamar megtaláltam a társamat, mert ehhez a munkához legalább 2 férfi együttműködése szükséges. A kollégám már 2-3 telet dolgozott ebben a munkakörben és így ki tudott oktatni e munka fortélyaira. Miként mások, a társammal vállaltunk egy erdőrésztletet, ami tarvágásra volt kijelölve. Itt a brigádfőnök útmutatása szerint feldolgoztuk rönknek-tűzifának a ledöntött faóriásokat.

Hétvégeken hazajártunk. Hét közben kint aludtunk. Az első hónapban egy előző évi földkunyhot hoztunk rendbe e célra. Majd amikor elkészült a munkásszállás és itt helyet kaptunk, itt laktunk, ágyban, szalmazsákon. Kb. 30 fűrész dolgozott a vágásban.

Ekkor 25 éves voltam. Iskolai végzettség tekintetében szigorló állatorvos. A diploma megszerzésétől eltöltött az akkori „helyzet”, mert az osztályidegen-kuláklerikális-reakciós megbélyegzést kaptam az egyetemi párt- és személyzeti vezetés

által. Végtére örülnöm kellett, hogy az erdő befogadott és favágó lehettem. Szerencsére nemsokára enyhült a helyzetem, már felcserként is dolgozhattam, majd pár év után visszavettek az egyetemre, rehabilitáltak és megkaphattam az állatorvosi diplomát. Többé már nem volt hátrányom, egyenrangú állampolgárként, a szakmám területéről mentem nyugdíjba.

Visszanézve erre az időszakra, azt vélem, a rosszban volt jó is. Megtanultam a fadóntást, a keresztvágó fűrész élezését-kezelését. Megismertem a fa engedelmességét, ha szakavatott kézzel kerül. Megismertem a fafajtaikat.

Talán nem túlzok, ha azt gondolom, hogy az erdei szakmunkás ismereteit elsajátítottam. Mindez párosult az erdő szeretetével.

Talán a legszebb emlék a keresztvágó fűrész csodálatos hangja-zenéje. Másként muzsikált az éles és életlen fűrész. Másként szólt a puha és kemény fában. Másként muzsikált a törzsnek a közepében, mint a szélén. Egyszóval, csodálatos volt az eszköz és anyag kölcsönhatásának reakciója.

Ezért bizonyos öröm és hála érzése ez az emlék, még ha némi keserűség is vegyül bele. Így volt ez az elmúlt évtizedekben. Jóllehet ekkor még álomban sem gondoltam arra, hogy valaha kárpótolni fog a sorsom, amikor az évtizedes állami kárpótlása folyamán 40 hektár erdő került a tulajdonomba.

Ez lett a következő, harmadik találkozásom az erdővel.

Harmadik találkozás

A még jelenlegi XX. században, az erdők harmadik korszaka a kárpótlással (1992) kezdődött. Ennek egyik, talán legfontosabb ismerve, hogy az eddigi kollektív erdőtulajdon jelentős

része (kb. 40%-a) magántulajdonba került.

Harmadik találkozásom az erdővel ennek a következménye. Szembesülnöm kellett a kárpótláson szerzett 40 hektár erdővel. Ennek fele fiatal feketefenyő ültetvény, a másik fele vegyes lombos lábas erdő.

A szerzés utáni első felismerés, amiről kevesen tudtak, hogy az erdő különleges tulajdon, és a törvényes keret különleges gazdálkodási formát ír elő. Persze végtére és idővel ráhatásaiból meg lehet ismerni az elvárásokat, előírásokat [erdőgazdálkodó, erdőterv, az e szerinti éves erdőgazdálkodás adminisztráció ügyintézőse, szakmai biztosíték (erdész) beépítése a gazdálkodás végrehajtásába stb.]. Jóllehet mindez nem is olyan egyszerű, mint aminek látszik.

Azt gondolom, hogy az Erdészeti Szakszolgálatnak sem könnyű sok apró tulajdonossal és ügyben eljárni, ami ugyanannyi szolgálatot igényel, mint egy nagy területű erdő esetében.

Most, a kárpótlás utáni első években mindenütt nagy gond az osztatlan közös tulajdon, sok résztulajdonossal és kevéskecskecske tulajdonhánnyal. Ezek az erdők kezelhetetlenek, mert egyezség, közös akarat, elhatározás a tulajdonosok között sosem lesz. Azaz majd lesz nehezen egyetértés, amikor megszületik az erdőbirtokossági társulás, ha valamilyen profit-szerzési lehetőség van kilátásban.

Szerintem az egyszemélyi tulajdonú erdő és egyszemélyi önálló erdőgazdálkodói forma hozhat csak jó erdőgazdálkodást. Persze a kivétel erősíti a szabályt elv alapján előfordulhat jó gazdálkodás társult erdőbirtokossági formában is. Jóllehet én a közös tulajdonformában nem bízom, mert kényszeren alapul.

Ez az oka annak, hogy viszonylag sokan vannak még évek óta olyan 2-3 hektáros tulajdonosok, akik csak elmondás alapján ismerik erdőrésztulajdonukat.

E témában gyakran elhangzik, hogy tartamos-fo-

lyamatos-eredményes gazdálkodás csak társult nagy felületen lehet. Persze sok minden viszonylagos és nézőpont kérdése. Erre mondta egyik tulajdonos kollégám, hogy látott ő már 2-3 hektáron gazdálkodó (fóliázó kertész) milliómost és 100 hektáron gazdálkodó koldust.

Azt gondolom, jobb érv erre az a tény, hogy a legtöbb pár hektáros tulajdonos az erdőt csak kiegészítő, mellékes stb. gazdálkodási résznek tekinti a szántóföldje mellett.

Talán ez a körülmény sokunkat ösztönöz arra, hogy silányabb, parlagon ősvő szántóföldjeinken, ami egyszemélyi tulajdonban van, önerőből erdőt telepítsünk, sokszor a hatóság engedélye nélkül. Ilyen tendencia mutatkozik az utóbbi 1-2 évben.

Persze a kárpótlás óta eltelt néhány év kevés az erdő jövőjének jóslatához.

Mindenesetre az erdő öröméhez némi öröm is cseppent. Ez nem a saját panaszom, mert kárpótlási erdőm egyszemélyi tulajdonba került.

Így szerencsére nem kell senkivel vitáznom, csupán a Szakszolgálat előírásait kell követnem. Aktív erdőgazdálkodó lettem.

Így alakult a „harmadik találkozásom az erdővel”.

Még egy, újabb találkozásom az erdővel kizárható. Marad ezért a találó mondás: „három a magyar igazság!”

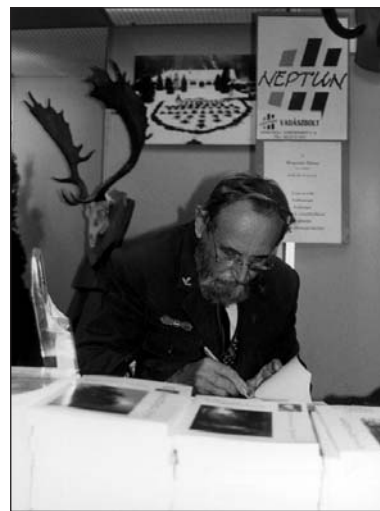
Dr. Repkény István

Vadászirodalmi pályázat, 2000

Hagyományaink szerint a millennium évében is meghirdetjük a Nimród Vadászújság és az Országos Magyar Vadászati Védegylet irodalmi pályázatát. Pályázni lehet minden vadászati témájú irodalmi alkotással.

Beérkezési határidő: 2000. október 31. Az eredményhirdetésre és a díjátadás ünnepségére december közepén kerül sor, amelyre az érdekelteket írásban hívjuk meg.

Az 1999. évi vadászirodalmi pályázat első helyezettje

Wentzely Dénes (képünkön), díjazásban részesült még dr. Fülöp Gyula, Hajdú László, Márok Tamás, Sebő László (Dunaszerdahely, Szlovákia) és Videcz Ferenc. Írásbeli elismerésben részesült Gálfalvi Gábor (Alsóboldogfalva, Románia) és Márton Imre (Bommagatan, Svédország).

Szakmai találkozó és ünnepi közgyűlés

2000. június 23–24., Székesfehérvár

Program

1. nap, 2000. június 23., péntek

10,00 – 12,00	Érkezés, regisztráció a szálláshelyeken
11,30 – 13,45	Ebéd az Eü. iskola étkezdéjében
14,00	Autóbuszok indulnak négy vidéki helyszínen, székesfehérvári városnézés (lásd a részletes programot)
– 18,30	Visszaérkezés
19,30 – 24,00	Baráti találkozó, vacsorával

2. nap, 2000. június 24., szombat

09,00 – 09,20	Polgármesteri köszöntés a Főtéren Ünnepi közgyűlés a Vörösmarty Színházban
10,00 – 10,50	Himnusz, elnöki megnyitó, köszöntők, zászlóavatás, előadás
10,50 – 11,20	Műsorok
11,20 – 11,40	Szünet, sajtótájékoztató
11,40 – 12,30	Kitüntetések átadása, zárszó
12,30 –	Állófogadás, elutazás

I. Az erdő védelmi és közjóléti funkcióinak érvényesülése a Velencei-tó térségében.

A program célja: a Velencei-tó környék, mint kiemelt üdülőövezet bemutatása, ahol a természetvédelem, üdülés, pihenés, az erdők egyéb védelmi és közjóléti rendeltetése egymás mellett, egymást kiegészítve és erősítve működik.

Láttnivalók: a résztvevők az agárdi hajóállomáson hajóra szállnak. A Szűnyog szigetre való átkelés közben a tó történetéről hallanak. A pákzdi csata színhelyén az emlékmúzeum megtekintése, a térségben végzett erdőtelepítések ismertetése és a Velencei-tó természeti értékeiről szóló tájékoztatás következik. A csoport gyalogosan éri el a Pákozdi-Sukorói Arborétumot, ahol a tó környék geológiai, botanikai és zoológiai kiállítását tekinthetik meg a tájmúzeumban, benne a páratlan talajszelvény gyűjteménnyel.

II. Természeteszerű erdőgazdálkodás a Kelet-Bakonyban.

A program célja: a Kelet-Bakony hegyvidéki bükköseiben folyó természeteszerű gazdálkodást bemutassa. Láthatjuk, hogy az elsődlegesen fatermesztési rendeltetésű erdők milyen magas szinten tesznek eleget egyéb funkcióknak is.

Láttnivalók: a Mecséri Erdészet Kisgyóni kerületében, az erdei séta so-

rán, több erdőrészlet érintésével a bükkösök fejlődésének valamennyi szakaszát láthatjuk. Az út végén a Tűzköves árok geológiai feltárását tekintik meg a résztvevők, majd a Hosszú-kigyósi Erdői Szentély avatásán vesznek részt.

III. Apróvadgazdálkodás és természetvédelem a Sárréten.

A program célja: a Sárréti különleges rendeltetésű vadászterület bemutatásán keresztül annak bizonyítása, hogy az apróvadgazdálkodás eredményes folytatásához a természetes élőhelyek – elsősorban a vizes élőhelyek – fenntartása és fejlesztése, a mesterséges vadsűrűk, vadföldek tájbailló kialakítása, a területek nyugalma és a szigorú felügyelet szükségessége, amelyek megegyeznek a természetvédelem érdekeivel.

A Soponya-bárándi Európa hírv fácán vadászterületek, a vízivad vadászata mellett, gyarapodnak természeti értékekben (védett állatok, növények).

Láttnivalók: a résztvevők először a belsőbárándi nagyterítékű fácán vadászatok színhelyére érkeznek. Bemutatásra kerül a fácánnevelés technológiája, vadászterdők kialakítása, nyiladérendszer, cserjés vadföld kialakítás, élőfejlesztés, vadászatok lebonyolítása. Soponyán rövid betekintést kap a csoport Európa egyik legnagyobb vadfeldolgozó üzemébe. A program ezután a „vadvízországban” folytatódik.

IV. Intenzív nagyvadgazdálkodás az Észak-Mezőföldön.

A program célja: a VADEX Mezőföldi Rt. nagyvadgazdálkodásának bemutatása. Vadaskertek létesítésével

- kiváló genetikai tulajdonságú vadállomány hozható létre,
- a vadászatokra fizetőképes, stabil vendégkör alakítható ki,
- a tevékenység számítható és nyereséggel folytatható,
- a vadkár (mg) minimálisra csökkenthető,
- a jobb adottságú erdők mentesítetők a túltartás káros következményeitől.

Láttnivalók: a program a martonvásári gímszarvas farmon kezdődik. Az egyórás program után Válba megyünk. Itt megismerkedhetünk a VADEX Mezőföldi Rt. stratégiaileg legfontosabb ágazatával, a zárttéri nagyvadgazdálkodással. A több mint 30 éves tapasztalat a kitartó, türelmes, magas színvonalú szakmai munka kiváló genetikai tulajdonságú gím, dám, vaddisznó, muflon törzsállomány létrejöttét eredményezte. A vadászhatáznál vadvédelmi kerítésépítési bemutatót, trófea kiállítást láthatunk.

V. A királyok városa – Székesfehérvár.

A program célja: hogy bepillantást nyújtson Közép-Európa egyik legősibb városának mai életébe.

Láttnivalók: a program a Gyümölcs utcai Kollégium elől indul kisebb csoportokban. Az útvonal Székesfehérvár belvárosának legnevezetesebb műemlékeit érinti. Ezek közül a millennium évében legkiemelkedőbb a történelmi emlékhely, ahol az első keresztény székesegyház romjai találhatóak. Itt koronázták ötszáz éven keresztül a magyar királyokat, őrizték az ország levéltárát és kincseit, fényes királyi esküvők helyszíne volt és ez a föld adott végző nyughelyet királyaink többségének is. A 145 éves török uralom után a város a pusztulás képét mutatta. Régi rangját 1703-ban szerezte vissza. Ezt követően alig 100 év alatt a barokk, majd klasszicista épületek egész sora valósult meg és alakult ki a mai belvárosi utcakép. A körséta a kétornyú barokk bazilikához érkezik, ahol orgonahangverseny várja a látogatókat. A városnézés a VADEX székháznál fejeződik be, ahol az emeleti tanácsteremben Murai

Erdész-tanszak becsület

Az Erdészeti Lapok közelmúlt számaiban örömmel olvastam sokunk iskolája: a Roth Gyula Erdészeti Technikum legendává érdemesült erdőmérnök-tanárairól. *Dr. Jereb Ottó*, *dr. Kondor Antal* és *dr. Fírbás Oszkár* személyében ennek a közép fokú iskolának már az első évtizedében a felsőfok jeleivel illethető pedagógusait, nevelőit hallgathatta a diákság az ódon falak óvta katedrákról. Ők hárman számoltak be tavaly az életútjukról a szűkebb hallgatóságnak, valamint az E. L. széles olvasótáborának.

A soproni technikum „nagy öregjei” közül jó néhányan már nem adhatnak élő beszámolót a sorsuk alakulásáról, a meghatározó élményeiről, elveikről. *Dr. Tuszkó László* erdőmérnök-tanár, igazgató, *Gál István* erdőmérnök-tanár, *Brandisz Márton* erdőmérnök-tanár, *Takács Zoltán* erdőmérnök-tanár példaértékű életútja remélhetően méltó helyet kap majd az „Erdészbecsület Tanszék” nyitott archívumában.

Az „Erdészbecsület Tanszék” köztisztviselési személyiségei mellett, mögött, félig vagy teljesen árnyékban, takarásban, sokszor neve-felejtetten sorakoznak még azok az oktatók-nevelők, pedagógusok, mérnökök, akik nélkül a legutóbbi ötven év ötezernél is több képzett erdésze nem lett volna az, ami általuk is lett. Közülük most csak egyről, talán a legidősebről esszen itt részletesebben szó. A választás nem teljesen előzmény nélküli. A Magyar Autóklub lapja, az Autósélet februári száma a 25. oldalon ismerős arckép alatt számol be egy veterán köszöntéséről. A 89. életévébe lépett úr immár több, mint 70 éve szerzett gépjárművezetői jogosítványt, és a méltóságban felsorolt eredményeken túl fel nem sorolható számú, képességű és kötődésű fiatalembert ismertett meg a belsőégésű motorokkal, villanymotorokkal, aggregátorokkal, motorfűrészekkel stb. A motoros technikával elért csodáinkban (pl. ferde hajk készítése Druzsabával) nem volt része. Tevékeny részese volt viszont a többségben sikeres motorkerékpár-vezetői oktatásoknak, vizsgáknak, a rendkívüli igénybevételtől folytonosan megtépzott „kirgíz kecskék” szükség-szabta feljavításának. Sok ezer kilométeren át vezette a ponyvás Csepel teherautót, velünk a fedélzeten, gyakorlaton, kiránduláson. Velünk volt az első szerszámnyél elkészítésénél éppúgy, mint az

utolsó erdei gyakorlat kaszakarikájának igazításánál. És valóban: óriási tapasztalata úgy sugárzott a fedeles pipával gyarkorta díszített arcáról, hogy nem volt kétséges a jártassága a fából vaskarika készítésben!

Nézem az érettségi tabló arcképeit. Ő, ők, a technikai tudás, a gyakorlat mesterei a szélen, szolidan alkotnak

csoportot. *Imrik*, *Tutunzisz*, *May* tanár urak. A sort pedig **Wildmoser Ferenc** zárja. 1968-at írtunk akkor.

A mostani, jeles alkalomból jó egészséget kívánva biztos, hogy sokunk nevében köszönhetjük tisztelettel szakoktatónkat, *Wildmoser Ferencet*.

Budapest, 2000. február 13.

Apatóczy István

Harminchárom hektár a szülőföldből

Nem tudom, miért van az, hogy egy különös érzés lesz úrrá az emberen, ha valamely híresség leszármazottjával találkozik. Mert látszólag, s olykor ténylegesen sem tudhat meg tőlük az érdeklődő magáról a hírességről semmi újat. És mégis. Nem titkolom, engem is fokozott kíváncsiság kerített hatalmába, amikor *Répászkó Miklós* magával vitt *ifj. Horthy Istvánnal* való találkozójára.

Az történt ugyanis, hogy a néhai kormányzó unokája a kárpótlás során harminchárom hektár erdőterületet licitált, s ennek a „birtoknak” keresett megbízható szakembert. A nyúl farknyi időben, ami rendelkezésemre állt, csak néhány kérdést tettem fel a – így szokták annak idején mondani – délceg unokának, aki külsőre sem tagadhatná le nagyapját. Nagybányai vitéz Horthy Miklós ellentengernagy, Magyarország kormányzójának unokája egyike azon

több százezer szerencsétlen sorsúnak, akik soha nem ismerhették meg édesapjukat. Elpusztultak az emberi örült gyilkolásban anélkül, hogy gyermekeik cseperedését megélhették volna. A gyermekek pedig felnőttek az apai kéz ölelésének, az apai szó hallásának, az apai bölcsesség emberré nevelő ismerete nélkül.

Ifjabb Horthy István másfél éves volt, amikor édesapja repülőgépe zuhanásakor halálra zúta magát. Az azt követő eseményekről így nyilvánvalóan csak annyit tapasztalt, hogy nagyszüleinél nevelkedett tizenkét éves koráig. Az országból száműzött csonka család Portugáliában élt. István 1989-ig nem járt Magyarországon. Véletlenül tudta meg, hogy kárpótlási jegyeivel visszaszerezhet valamit a hajdani kenderesi birtokból.

Így jutott hozzá a harmincöt éves, már előregedettnek mondható nemes nyáráshoz.

Huszonkét évig élt Indonéziában. Öt gyermekétől kilenc unokája van. S noha ő kitűnően beszél magyarul, gyermekei s unokái már nem értik a magyar szót.

Az erdőkezelés szakmai irányítására Répászkó Miklóst ajánlották, akit egyéb szál is köt a Horthy családhoz. Nevezetesen, hogy a kormányzó hivatalosan a pedagógusszülők tizedik gyermekeként a keresztapja.

Pápai Gábor

Erdészeti Vízgazdálkodási Szakosztály alakult

Az OEE legújabb szakmai szervezete, az Erdészeti Vízgazdálkodási Szakosztály 2000. február 25-én tartotta alakuló ülését, Budapesten az MTESZ Székházban, amelyen egyesületünk főtükára, *Ormos Balázs* is részt vett.

Az alakuló ülés levezető elnöke, *dr. Kosztka Miklós* ismertette azokat az előzményeket és törekvéseket, amelyek a szakosztály megalakításának gondolatát felvetették, s az előkészítő szervezési munkát elindították. Elmondta, hogy előzetesen kért nyilatkozatokkal huszonheten fejezték ki szakosztályalapító szándékukat.

Ormos Balázs tolmácsolta az OEE Elnökségének az új szakosztály megalakulásával kapcsolatos támogató és jóváhagyó állásfoglalását.

Jelenlévők egyetértettek az „alapító” gondolatokkal. Az Alapító Okiratot egyik-két kisebb kiegészítéssel elfogadták, s az Erdészeti Vízgazdálkodási Szakosztályt megalakították.

Jelenlévők titkos szavazással megválasztották a szakosztály vezetőségét:

elnök: *Rakk Tamás* elnök-vezérigazgató (VERGA Rt.)

elnökhelyettes: *Kovács Gábor* vezérigazgató (NYÍRERDŐ Rt.)

titkár: *dr. Kucsara Mibály* egyetemi docens (Nyugat-Magyarországi Egyetem)

A megválasztott tisztségviselők röviden ismertették elképzeléseiket, majd a jelenlévő tagság megtárgyalta és elfogadta a szakosztály ez évi munkatervét.

OEE ERDÉSZETI VÍZGAZDÁLKODÁSI SZAKOSZTÁLY ALAPÍTÓ TAGJAI

1. *Balsay Sándor*, igazgató, Kisalföldi EFAG Rt. Északhansági Erdészet

2. *Fábián Gábor*, műsz. osztályvezető, BEFAG Rt.

3. *Dr. Fülbrer Ernő*, főigazgató, ERTI

4. *Gácsi Zsolt*, erdőmérnök, kutatószaktanácsadó, KEFAG Rt.

5. *Dr. Göbölös Antal*, igazgató, ÁESZ Kecskeméti Igazgatóság

6. *Gribovszki Zoltán*, egyetemi adjunktus, Nyugat-Magyarországi Egyetem

7. *Gyarmati László*, ÁESZ Zalaegerszegi Igazgatóság

8. *Havas Tibor*, ÁESZ Zalaegerszegi Igazgatóság

9. *Hibbey Alpár*, főelőadó, Pilisi Parkerdő Rt.

10. *Dr. Hubina István*, Pilisi Parkerdő Rt.

11. *Dr. Járó Zoltán*, főmunkatárs, ERTI

12. *Karnis Gábor*, erdészetvezető, IPOLYERDŐ Rt.

13. *Kercselics József*, főelőadó, BEFAG Rt.

14. *Dr. Kosztka Miklós*, egyetemi tanár, Nyugat-Magyarországi Egyetem

15. *Kotány György*, VERGA Rt.

16. *Kovács Gábor*, vezérigazgató, NYÍRERDŐ Rt.

17. *Dr. Kucsara Mibály*, egyetemi docens, Nyugat-Magyarországi Egyetem

18. *Mohár Tamás*, igazgató, MEFA Rt. Sellyei Erdészet

19. *Papp Miklós*, Pilisi Parkerdő Rt.

20. *Dr. Papp Tivadar*, igazgató, MEFA Rt.

21. *Puskás Lajos*, Délalföldi Erdészeti Rt. Gyulai Erdészet

22. *Rakk Tamás*, vezérigazgató, VERGA Rt.

23. *Dr. Rácz József*, nyugdíjas

24. *Schrem Gábor*, ÁESZ Pécsi Igazgatóság

25. *Dr. Sitkey Judit*, ERTI

26. *Vass Sándor*, vezérigazgató, Délalföldi Erdészeti Rt.

27. *Dr. Víg Péter*, egyetemi adjunktus, Nyugat-Magyarországi Egyetem

Magyarország természeti-termőhelyi adottságai meglehetősen nagy változatosságot mutatnak. Ennek egyik alapvető oka az, hogy a vízviszonyok a különböző sajátosságú térségek (hegyvidék, dombvidék, síkság) tekintetében térben, de ugyanazon a helyen időben is jelentős eltéréseket mutatnak. Ezeket a változatos adottságokat tükrözi a termőhely mozaikos elrendeződése és ehhez kapcsolódva a hazai erdők sokfélesége.

A változatosságra nem is kell régebbi adatokat idéznünk, mert erre jó példa lehet az évezred utolsó, immár a vége felé közelgő évtizede is. A kilencvenes évek elején jellemzően a csapadékhiány, az aszály jelentett még gondot, az utóbbi egy-két évben pedig inkább a túlságosan sok víz okoz különféle problémákat. A vízviszonyok egyetlen évtizedben is jelentős szélsőségeket mutathatnak, egy év-század alatt, azaz az erdő időléptékében pedig különösen nagy lehet.

Mivel a víz az erdő létezésének és létezése minőségének egyik meghatározó eleme, ezért amikor tervezzük, műveljük, használjuk és védjük az erdőt, akkor nemcsak gondolnunk, hanem foglalkoznunk is kell az erdő-víz különféle kapcsolataival. Az elmúlt években ennek szükségessége több erdőgazdaságban is megmutatkozott. Körös-vidéki ármentesített területek (edőterületek) vízpótlása, a gemenci erdők vízviszonyainak változása, a nagy-csapadékok okozta károk mérséklésének lehetőségei a Börzsönyben és a Pilisben, vízviasszatartó kislétesítmények szüksé-

gessége a Bakonyban, mind arra utalnak, hogy a gyakorló erdőgazdák is átérzik azt, hogy a vízzel foglalkozni kell.

Ezek az események és körülmények érlelték meg azt a gondolatot, hogy az OEE keretén belül megalakuljon az Erdészeti Vízgazdálkodási Szakosztály. Mivel az információk a NYME Erdőfeltárési és Vízgazdálkodási Tanszékén csapódtak le, ezért a tanszék vállalta a szakosztály szervezésének munkáját. A szakosztály alakításának időszerűségét jelzi, hogy az alapító tagok közé 27 fő kérte felvételét.

A szakosztály célja és feladata:

- Összefogja az erdészeti szakmában a „vizes” szakterülettel foglalkozó, az ez-iránt érdeklődő, a tenni akaró és tudó szakembereket.

- Alakítja és fejleszti az erdő-víz kapcsolat témaköreinek fogalomrendszerét, törekszik a szakmai szemléletformálásra.

- A rendszeres kapcsolattartás, tapasztalat- és eszmecsere, valamint a közös rendezvények által lehetőséget biztosít arra, hogy az ország bármely részén felmerülő, erdővel kapcsolatos vízgazdálkodási problémák szélesebb szakmai bázison kerülhessenek megvitatásra, s ilyen módon elősegítik azok jobb megoldását és kezelését.

- Elősegíti, hogy az egyes helyi törekvések, gondolatok, kísérletek és megoldások a másutt hasonló problémákkal foglalkozók számára is támpontul szolgálhassanak.

- Az erdészeti vízgazdálkodási feladatok megoldásához keresi a finanszírozási (pályázati) lehetőségeket. Figyelemfelkeltő, összehangoló, összefogó és támogató szerepet vállal.

- Egyezteteti és megfogalmazza azokat a gyakorlati szakmai elvárásokat, amelyek az erdészeti vízgazdálkodás témakörét illetően az erdőmérnökök képzésében hasznosíthatók és figyelembe veendőek. Elősegíti, hogy a gyakorlat által felvetett problémák és feladatok tudományos diákköri, diplomatervi, doktoranduszi munkaként kerüljenek megoldásra.

- Szorgalmazza az erdőekkel és a vizekkel különféle szempontból foglalkozó szakemberek párbeszédét és közös munkálkodását.

- Tevékenységéről a médiákon keresztül törekszik a szakmán kívül is tájékoztatást adni, s ezzel nemcsak az erdészeti vízgazdálkodási, hanem általában az erdészeti tevékenységet megismertetni és népszerűsíteni.

Az EL februári számában megjelent *dr. Kaliczka László*, *Rakk Tamás* „Vizeinket is védjük erdeinkben” c. tanulmány, teljes terjedelemben a Hidrológiai Közlöny 2000. 02. számában olvasható. *Rakk Tamás* szakosztályelnökké választását a témában kifejtett kezdeményező szerepe indokolta.

A természetközeli erdőgazdálkodás Pro Silva által vallott alapelvei II.

A nem őshonos fajok (exóták) kérdése

1. Alapelvek

1.1 Az európai erdőkben a jégkorszak után, az erdei fajok migrációja eredményeként kialakult vegetációmin-tázat létrehozta a jelenlegi erdőöveget. Ez egy olyan értékes természeti vagyon, amelyet fenn kell tartanunk, mivel ez a legfontosabb alapja valamennyi erdőművelési eljárásnak.

1.2 Az exóták bizonyos körülmények között az őshonos vegetációtípusok kiegészítéseként alkalmazhatók, növelve az erdészet gazdasági hozamát.

1.3 Minden faj, amely előzőleg nem vett részt az adott természetes növény-társulások kialakításában és amelyet távoli területekről hoztunk be, exótának tekintendő.

1.4 Az exóta fajok betelepítése csak is kritikai minőségi és mennyiségi vizsgálatok elvégzése után engedhető meg.

2. Az exóták alkalmazásának alapvető feltételei

2.1 Érintetlen természetes erdőkben: Azokon a természetes erdőkkel borított vagy természetes fajok-összetételű erdőterületeken, amelyeken a fater-

mesztés adottságai jók, nem indokolt az exóták betelepítése.

2.2 Nem megfelelő, szegényes erdő-vagyonnal rendelkező területek esetében:

Európa bizonyos erdőrégióiban, ahol a jégkorszak utáni fajvándorlás még nem történhetett meg, és az őshonos fajok száma a klíma- és talajviszonyokhoz mérten alacsony, továbbá ahol az őshonos fajokból származó hozam nem kielégítő, az exóták értékes kiegészítést jelenthetnek.

2.3 Rontott erdőkben:

Azokon a területeken, ahol a történelem hatásai a populációk genetikai rátermettségét csökkentették, ahol az emberi tevékenység károsította a talajokat, illetve ahol az őshonos fajok visszatelepítése az adott körülmények miatt nem kivitelezhető és a természetes szukcesszió nem ment végbe, az exóták telepítése hozzájárulhat a rontott erdők feljavításához.

2.4 Erdőtakarótól megfosztott területeken:

Azokon a területeken, ahol a korábbi állományok teljesen elpusztultak, ahol az erdőklíma már nem létezik,

ahol az őshonos fajok az adott körülmények között jelenleg nem telepíthetők vissza és a természetes szukcesszió nem mehet végbe, az exóta fajok pionírként játszhatnak fontos szerepet.

3. Problémák

3.1 Niche invázió:

Bizonyos exóta fajok olyan ökológiai nichekbe települhetnek be, amelyeket az őshonos fajok jelenleg csak gyengén használnak ki, ezáltal elnyomják az őshonos fajokot.

3.2 A termőhely leromlása:

Néhány exóta csökkenti egyes talajok termőképességét lassan lebomló avarja, talajsavanyító hatása vagy sekély gyökérrendszere következtében.

3.3 Betegségek behurcolása:

Néhány exóta faj betelepítése az őshonos vegetációba olyan különféle kórokozók, károsítók behurcolásának kockázatával járhat, amelyek károsíthatják az őshonos növényeket.

3.4 A betelepített faállomány betegségei:

Bizonyos exóta fajok az őshonos vegetációban jelenlévő kórokozók és más kockázati tényezők veszélyeztetnek.

3.5 Az elégtelen ökológiai kapcsolatszerkezetek:

Néhány exóta esetleg nem illeszkedik megfelelően a meglévő őshonos ökoszisztémába, hátráltatja a természetes vegetáció kialakulását és fejlődését, és távol tartja az őshonos állatokat.

3.6 A spontán felújulás hiánya:

Egyes exóták nem vagy nem megfelelően képesek a spontán felújulásra, ezért állományai csak ültetéssel tarthatók fenn.

4. A betelepítés feltételei

4.1 Minden erdőterületen minden egyes őshonos társulásnak olyan arányban kell jelen lenni, amely biztosítja összes ökológiai funkciójának betöltését. Ez azt jelenti, hogy az őshonos társulások ilyen arányát csökkentő mértékű exótatelepítés nem engedhető meg.

4.2 A betelepített faj nem lehet olyan agresszív kompetitív viselkedésében és természetes felújulásában, hogy elnyomja vagy kiszorítsa az őshonos fajokat.

4.3 A betelepített fajnak alkalmazkodnia kell a helyi klímához és a talajhoz. Nem gyengítheti a talajt, avarja könnyen lebomló legyen.

4.4 A betelepített faj nem terjeszthet kórokozókat, betegségeket, és nem járulhat hozzá az ökoszisztéma stabilitásának csökkenéséhez.

4.5 A betelepített fajra irányuló biotikus és abiotikus károsítás veszélye nem haladhatja meg a szokásos kockázat mértékét.

4.6 A betelepített fajnak mérsékelt módon kell beilleszkednie az őshonos vegetációba, és képesnek kell lennie a beolvadásra, az őshonos flóra és fauna kiszorítása, lerontása, elszegényítése nélkül.

4.7 A betelepített faj képes legyen felújulni természetes úton, az őshonos fajokkal együtt.

A PRO SILVA szemléletű erdőgazdálkodás és a táj védelme

A PRO SILVA az erdei ökoszisztémát a táj legfontosabb természetes elemének tekinti. Minthogy a PRO SILVA a táj egészét – mint különböző ökoszisztémákból álló mozaikot – holisztikus szemlélettel közelíti meg, az erdőgazdálkodásra vonatkozó alapelveinek elfogadása az egész tájra jótékony hatást gyakorol.

Ez a felfogás azon a tényen alapszik, hogy valamikor Európa legnagyobb részét erdő borította, az őshonos flóra és fauna többségének élőhelyét is biztosította. Azokon a területeken, ahol az erdősültség csökkent, a megmaradó erdőknek kell – amennyire ez egyáltalán lehetséges – a valaha volt nagyobb erdőségek szerepét betölteni.

Az erdőgazdálkodásnak ezért számításba kell venni az egész tájat. A faegyedek szintjén végrehajtott tevékenységnek kapcsolatban kell lennie az egyes faállományokkal, az egész erdővel és az azt körülvevő tájjal.

Az erdőgazdálkodás magában foglalja a hozzáférhető energia hasznosítását és az ökoszisztéma azon részeibe történő irányítását, ahol a gazdálkodás kitűzött céljait maximálisan szolgálja.

Egy több funkciójú erdő – a PRO SILVA alapelvek értelmében – szolgálja

az általános tájvédelmet, megőrizvén az energia- és vízforrásokat, a talaj természetes termőképességét, valamint a táj egészének működését.

Egy ilyen erdő viszonylag nagy fakészlettel, állandóan változó szerkezettel, a termőhelyhez teljesen adaptált fajokkal rendelkezik. Szegélyt körülvéve, az erdő belsejének védelmét szolgáló módon kell kezelni.

Az erdőknek különösen fontos szerepe van az ártereken és a magashegységekben. Az ilyen erdőterületek különleges növény- és állatközösségeket tartalmaznak, és termőhelyspecifikus gazdálkodást igényelnek.

Egy holisztikus megközelítésnek az egyes erdőterületek és a köztük lévő összeköttetések megerősítését kell szolgálni, így hozva létre természet-szerű élőhelyek művelt területeket és városokat körülvevő és átszövő hálózatát.

Utószó a magyar kiadáshoz

Az erdő, mint az élet általunk ismert formájának egyik nélkülözhetetlen alapfeltétele, kezdettől fogva meghatározó szerepet játszik az ember életében. A történelem előtti időkben az ember egyenrangú eleme volt az őt körülvevő természeti környezetnek, szükségleteinek kielégítése nem zavarta meg a természet rendjét, harmóniáját.

A népesség szaporodása, majd a civilizációs robbanás egyre nagyobb terhet rakott a Föld erdeire. A világ egyik felén a pusztaság létért vívott küzdelemnek, a naposabb oldalon pedig az elemi szükségletek szintjét messze meghaladó fogyasztói igények kielégítésére irán-

nyuló mesterkedésnek lett célpontja, színtere, majd mára áldozata a természetes erdőknek – bolygónk zöld tüdejének – több, mint 80%-a.

E globális katasztrófával fenyegető jelenség megfékezését sürgető, egyre erősödő mozgalom élére a különböző árnyalatú „zöldek” és az erdővel foglalkozó társtudományok jeles művelői álltak. Ők a megoldás legfőbb eszközeinek a hagyományos erdőgazdálkodás, kiváltképpen pedig a fakitermelés korlátozását tartották. Mivel ez az álláspont megkérdőjelezte az erdészet eddigi és jelenlegi munkájának értékét, valamint jövőbeni tevékenységének létjogosultságát, az erdészek defenzívába kényszerültek.

Ebből a ponthelyzetből mutatott kiutat 10 évvel ezelőtt a PRO SILVA EUROPA, megfogalmazva az erdővel szemben támasztott valamennyi igényt párhuzamosan, megnyugtatóan, folyamatosan kielégítő természetközeli erdőgazdálkodás alapelveit és gazdaságosan kivitelezhető módjait.

A kezdeményezés időszerűségét és megalapozottságát bizonyítja, hogy hazánk a 26. ország, ahol – az Országos Erdészeti Egyesület keretén belül végzett alapozás után – megkezdte munkáját az európai szövetség legfiatalabb, önálló tagja, a PRO SILVA HUNGARIA közhasznú társadalmi szervezet.

A viszonylag késői indulásnak nyomós történelmi, társadalmi és gazdasági okai vannak. A magyar erdészek az elsők között ismerték fel a kezdetekben, hogy szeretett szakmájuk lényege, sikereik záloga az aktuális társadalmi igények kielégítésére irányuló odaadó törekvés. Mindig megtalálták és mesterfokon gyakorolták az eléjük tűzött felada-

Száz éve jelent meg

Sobó (Staudner) Jenő

„Erdészeti Középítés”-tana

tok megoldásához vezető módszereket és eljárásokat. Termelték a kívánt választékokat és jövedelmet – tiszteletreméltó önkorlátozással, korukat megelőzve, ragaszkodva a tartamossághoz, akkor elsőként felismerve és felvállalva a természetvédelem ügyét is.

Az eddigi kívánalmak teljesítéséhez kétségtelenül a vágásos üzemmód bizonyult a leghatékonyabbnak.

Érthető tehát, hogy az emberöltők hosszú során át okkal, sikerrel, szinte kizárólagosan alkalmazott eljárások annyira a „maguk képére” formáltak erdeinket, hogy természetes állományuk mutatóba sem maradt, és olyan mértékben beágyazódtak erdszeink tudatába, hogy egyesek már nemcsak a természetközeli gazdálkodás legalább esetenkénti indokoltágát, de még a biológiai lehetőségét is kétségbe vonják.

A küszöbön álló jövő század Európája merőben új feladatokat tűz az erdszek elé. Olyan stabil, valamennyi közjóléti szolgáltatást folyamatosan nyújtó, a természeteshez a lehető legközelebb álló erdők létrehozása és fenntartása a cél, amelyekből tartamosan és gazdaságosan termelhetők ki a kor igényeinek megfelelő anyagi javak, elsősorban, természetesen a fatermékek.

A PRO SILVA alapelveinek közreadásával és egész tevékenységével az ilyen erdők kialakításához igyekeznek hozzájárulni.

A magyar erdszet – mint eddig mindig – történelmünk e sorsfordító szakaszában is bizton felismeri a helyes utat, és rangos hagyományaihoz méltón halad majd rajta.

Varga Béla

PRO SILVA EUROPEA
alapító, elnökségi tagja

* * *

Torgyán József földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter nemzeti ünnepeink, március 15-e alkalmából kitüntetések adományozott a tárcához tartozó ágazatok területén nyújtott kiváló elméleti és gyakorlati munka elismeréseként.

Pro Silva Hungariae-díjat adományozott az erdő- és vadgazdálkodás, az erdszeti természetvédelem területén kifejtett kimagasló tevékenysége elismerésül Bulyoszkó Miklós nyugdíjas erdőmérnöknek, Szkalák Gyula erdőmérnöknek, az Állami Erdészeti Szolgálat Szombathelyi Igazgatóság igazgatójának és Kiss Lajos erdőmérnöknek, az Állami Erdészeti Szolgálat Debreceni Igazgatóság fő erdőtervezőjének.

Az Országos Erdészeti Egyesület által meghirdetett pályázat olyan könyv megírását kívánta meg, „*amely az erdszeti akadémiái előadásoknál vezérfontanul szolgáljon, de egyúttal basznos segédkönyve legyen a gyakorlati erdszereknek*”. A középítéstan tárgyakörét Sobó két kötetben dolgozta fel. Az első kötet már 1898-ban „*Selmeczbánán Joerges Ágost özv. és fia Könyvnyomó*”-jánál, a második kötet pedig a következő évben került kiadásra.

Az *első kötet* anyagát három szakaszra osztottan tárgyalta. Az első szakaszban az építőanyagokról és az építőszerkezetekről adott részletes ismertetést, építőanyagokként a természetes és a mesterséges építőköveket, az épületi fákat és azok tartósítását, továbbá a vasat és az egyéb fémeket és azok tulajdonságait (alumíniumot az épületeknél akkor még nem alkalmaztak) ismertette. Sorra vette a kötő- és tapasztó-, mellék- és segédanyagokat és azok szilárdságát.

A második szakasz az egyszerű építőszerkezetek, a kő- és a téglafalazatok, a vas- és a faszervezetek szilárdságával, igénybevételével és statikai számításával foglalkozott.

A harmadik szakaszban pedig az összetett építőszerkezeteket, a teherviselő, fedőszerkezeteket és a díszítőelemeket ismertette.

Az első kötet anyaga 755 oldalon 1633 ábrával jelent meg.

A *második kötet* anyagát ugyancsak három szakaszra bontotta. A negyedik szakasz a befejező szerkezeteket: a lépcsők, ajtók, ablakok (ma nyílászáróknak nevezik), a padozat, fűtő- és szellőzőberendezések, „árnyékszékék” és az „emésztőcsatornák” létesítését, az épületek vízellátását tárgyalta. Jóformán újdonságként ismertette az angol WC-t.

Az ötödik szakaszban a lakóházakkal és a melléképületekkel foglalkozott. Háromféle lakóházatípust ismertetett a társadalomnak három osztálya: az uraságok, a polgárok és a munkások igényeinek kielégítésére. Részletesen a munkáslakásokat tárgyalta. Fontosnak tartotta, hogy azok a munkahelyükhöz közel épüljenek fel azért, hogy a mun-

ka végeztével a család együtt lehessen.

A hatodik szakasz a lakóházak és melléképületek tervezésével, az építés végrehajtásával, vezetésével, költségvetés készítésével és elszámolásával adott képet az egyes munkákról. Kitért az épületek karbantartására, tűzbiztosítására is.

A második kötet 800 oldalon 1861 ábrával jelent meg.

Az akkori műszaki színvonalnak megfelelő munka ma már csak szakmai emlékek tekinthető.

1894-ben kapott az OEE-től megbírást „*Út-, vasút- és hidépítéstan*” megírására. A munka időben befejezve, ugyancsak 1899-ben került piacra. Az *Egyesület a könyvet 50 arannyal jutalmazta*. Anyagát hat szakaszra osztva tárgyalta. Az első szakasz a tervezés előmunkálatait, az általános és a részletes tervezési munkákat ismertette.

A második szakasz a földművek építését, vízmentesítését és a „támasztófalakat” tárgyalta.

A harmadik szakaszban az útépités elméleti kérdéseit és az erdei úthálózat tervezésének mérnöki munkáit, a nyomvonal kitérését, az útépités végrehajtását ismertette.

A negyedik szakasz a vasútépitéstan, a gazdasági vasutak (ipari, bányászati és erdei) tervezése, építése, alsó és felső építmény anyagai, a forgalmi eszközök és a drótkötélpályák témáit tartalmazta.

Az ötödik szakasz a hidépítéstan, a fa-, kő- és vashidak tervezése, méretezése.

A hatodik szakasz a költségvetést bemutatva az „*Engedelmező eljárás*”-sal (műtanrendőri eljárás) és az építés végrehajtásával zárta a könyvét.

Az óriási anyagot 971 oldalon 1083 ábra kíséretével dolgozta fel.

A tárgyalta jórésben technikorténeti anyagot képeznek, a fejlődés annyira előrehaladt, az életmód és a közlekedés annyira megváltozott a könyvek megjelenése óta, amik Sobó könyveit erdszettörténeti emlékké nemesítik. Mindezek ellenére, mint annak idején nagy jelentőségű munkáról, amely az erdőgazdálkodás jövedelmezőségét segítette elő, emlékezünk meg.

Dr. Kollventz Ödön

Erdőtüzek a Bibliában

A Biblia számos helyen és sokféle vonatkozásban szól a tüzről. Természetesen az erdő legveszedelmesebb ellensége, így az erdőtüzek sem kerültek el a bibliai szerzők figyelmét, mint ahogy a mindennapi élet megannyi számos jelensége sem. Az utóbbiak többnyire mellékes szerepet tölthettek be a szóban forgó bibliai történetben, mintegy keretül szolgált a kultikus (vallásos) mondanivalóhoz.

A tűzgyújtás és a tűz funkciói

A Makkabeusok második könyvéből tudjuk meg azt, hogy a zsidók „Szikrát csiholtak a kőből és úgy gyújtottak tüzet” (2Mak. 10:3). A tűznek alapvetően hármas funkciója jelenik meg a bibliai versekben. Az egyik *az ember mindennapi életszükségletének* kielégítése, mégpedig „ami a legfontosabb az ember életében, az a víz, a tűz...” (Sir. 39:26), a másik, mint kitüntetett szerepe a tűznek, a *vallási kultuszhoz* kapcsolódik, nevezetesen „A tüzet állandóan tartásuk égve az oltáron, ne aludják ki” (3.Móz. 6:6). A harmadik funkció a *büntetés*, mert Sirák szerint Isten „a tűzvést, jégesőt... büntetésnek szánta” (Sir. 39:29). Hasonló gondolatot fogalmaz meg Jeremiás próféta is: „Ezért megbüntettek titeket... tüzet gyújtok erdőtökben, amely mindenestül megemészti azt!” (Jer. 21:14). Ebben a bibliai versben a büntetés funkcióján túl már a szándékosság gondolata is felbukkan.

A megrepedt és a szomjas föld

A földet művelő izraeliták számára igen nagy kihívást jelentett a bizonytalan esőzések miatti szárazság. A következményekről drámai képet fest a zsoltáros. „Megrendítetted, megrepesztetted a földet... gyógyítsd be sebeit” (Zsolt. 60:4). Az iménti bibliai versben bukkan föl a megsebzett föld gondolata mint ökológiai probléma, valamint az, hogy a megsebzett földet gyógyítani kell. Ézsaiás próféta több helyütt a „szomjú” földről ír, „örülni fog a puszta és a szomjú föld” (Ézs. 35:1), „...víz fakad a szomjú földön” (Ézsaiás 35:7). Ezékiel próféta is a „szikkadt és szomjas földről” beszél (Ez. 19:13). A zsoltáriró Juda pusztáját úgy jellemzi, „mint kiszikkadt, kopár, víztelen föld” (Zsolt. 63:2). Hóseás próféta úgy látja, hogy „a keleti szél,

amely a puszta felől támad, kiszárítja kútját, elapasztja forrását” (Hós. 13:15). Az Ószövetség tán legszebb történetének főszereplőjét, Józsefet a testvérei egy száraz kútba dobták. „A kút üres volt, nem volt benne víz” (1Móz. 37:24). A vízhiány miatt megdöbbenő kép tárul elénk e sorok olvastán: „A nyomorultak és a szegények vizet keresnek, de nincs, nyelvük kiszárad a szomjúságtól” (Ézs. 41:17).

Az „Isten nyila”

Az erdőtüzek keletkezésében kiváltó okként nyilvánvalónak látszik, hogy a szárazság játszott elsődlegesen szerepet. Az erdőtüzet kiváltó tényezőkről, történetesen a villámról, csupán Báruk könyve tesz említést: „a tüzet leküldik felülről, hogy perzselje föl a hegyeket és az erdőket...” (Bár. 6:61). Jób könyve igen szemléletesen írja le a villámcsapást és következményeit. „Isten nyila hullott az égből, tűzvést támasztott a juhok és a szolgák között és elpusztította őket” (Jób 1:16).

Égő erdők

Az erdőtüzekről szóló bibliai tudósítások nyomán pontosíthatók az erdőtüzek fajtái. Az alom-, illetve a bozóttüzet említi Ézsaiás próféta könyvében, éspedig „...a tűz megemészti a tövist és a gazit. Meggyújtja az erdő bozótyját, gomolyogva száll föl a füstje” (Ézs. 6:17). Ezzel szemben a zsoltáros úgy fogalmaz, hogy „kialszanak, mint az égő bozót” (Zsolt. 118:12). A *koronatűz* jelenik meg

Ezékiel „ítéletes prófeciájában”: „Ezt mondd a délen fekvő erdőnek, tüzet gyújtok benned és az megemészti benned minden zöldellő fát és minden kiszáradt fát” (Ez. 21:3). A mediterrán éghajlatú Palesztínában keletkezett erdőtüzekről szóló tudósítások nem tettek különbséget abban, hogy lomb- vagy fenyőerdők váltak a tűz martalékvává. Kivétel a Libanon cédrusait emészto tűzről szóló prófécia: „hadd emésze cédrusaid a tűz” (Zak. 11:1). Jakab apostol levelében olvasható, hogy „egy parányi tűz milyen nagy erdőt felgyújthat” (Jak. 3:5). Az idézetben két fontos mozzanat ragadható meg: egyrészt a „nagy”, azaz kiterjedt területről van szó, másrészt az „erdő” többéves erdőállományt jelenthetett. Az Exodus egy sajátos tűzesetet említi: „a csipkebokor tűzben ég, de mégsem ég el a csipkebokor” (2Móz. 3:2).

Tűzgyújtási tilalom

A kőtáblára vésett parancsolatokon kívül számos előírás szabályozta Izrael népének mindennapjait. Ilyen szabály volt a tűzgyújtási tilalom, amely így szólt: „lakóhelyeteken se gyújtsatok tüzet szombaton” (2Móz. 35:3).

Összefoglalás

– A tűz az erdő legveszedelmesebb ellensége. Nehezen számszerűsíthető erdő hamvadt el a történelem folyamán napjainkig. Az égő erdők nem kerültek el a bibliai szerzők figyelmét, a profán jelenség kultikus üzenetet hordozott.

– A mediterrán éghajlatú Palesztínában az erdőtüzet kiváltó okok: a szárazság, a villámcsapás és a szándékosság. Pl.: „tüzet gyújtok erdőtökben” (Jer. 21:14).

– Pontosan megfogalmazták a tűz hármas funkcióját, nevezetesen: 1. emberi szükségletet elégít ki, 2. kultikus célokat szolgál és 3. a büntetés eszköze is.

– A tüzek fajtáit tekintve ismerték a bozóttüzet, valamint a koronatüzet, amint erre a vonatkozó bibliai versek is utalnak.

– Az erdőtüzek elleni védekezésésként a tűzgyújtási tilalmat vezették be.

– Intő, napjainknak szánt figyelmeztetést tartalmaz Salamon király példabeszédeiből vett gondolat: „a tűz, mely nem mondja, hogy elég” (Préd. 30:16).

Csötönyi József

Szegedi Szakképzési Napok – 2000

Ez évben február 4–5-én tartottuk meg a Szegedi Szakképzési Napokat, amelyek keretében – a hagyományoknak megfelelően – sportverseny is volt.

Kosárlabda:

A Lukács Sándor vezette *Ifjak csapata*: Bartucz Péter, Bucsa Csaba, Firbás Nándor, Kocsis Tamás, Orbán Anita, Wisnyovszki Károly 21:14-re legyőzte az *Öregfiúk csapatát*: Balsai Miklós (csapatkapitány), Gémesi József, Holdampf Gyula, Sódar Pál, Sente László, Szkalák Gyula, Zsibók András, Pápai Gábor. Edző: Kisteleki Péter

A győztes csapat legjobb dobója Wisnyovszki Károly (14 pont), míg a veszteseknél Gémesi József (6 pont) volt.

Öregfiúk és a nem vén fiúk kosárlabda csapattagjai

Labdarúgás:

Résztevő csapatok: EGERERDŐ Rt., csapatkapitány: Jung László; KEFAG Rt., csapatkapitány: Sódar Pál; Kiss Ferenc Erdészeti Szakközépiskola, csapatkapitány: Halápi Nándor; NEFAG Rt., csapatkapitány: dr. Tóth Imre

A torna végeredménye:

1. KEFAG Rt.
2. EGERERDŐ Rt.
3. Kiss Ferenc Erdészeti Szakközépiskola
4. NEFAG Rt.

A torna gólkirálya: Sódar Pál 9 góllal

Egészen sajátos hangulata van a minden évben megrendezett Szegedi Szakképzési Napoknak. Külső megfigyelő azt látja, mintha olyan emberek jöttek volna össze, akik évekig nem találkoztak. Pedig lehet, hogy az előző héten tárgyaltak vagy ültek végig színvonalas vagy éppen unalmas szakmai rendezvényt. A belépő úgy üdvözlö a vendéglátókat – s fordítva –, mintha ötös találattuk lenne a lutrin. Egészen különleges ez a találkozó. Már benne vibrál az első délutáni sportverseny játékos hangulata. Remélhetőleg ez az érzés nem fog a csapatoknál presztízskérdéssé alakulni, és a játék nem tolódik el az egymásnak feszülés, a mindenáron való győzelemért olykor túl hangos és valóban játékos labdamenetektől a „csontzene” felé. A játékot a játékért játsszák, a hangoskodás legyen a nézők dolga, a gézt meg a gipszet használja továbbra is a stukkókészítő.

(A Szerk.)

Kulccsonttörés ...

... részvétellel

A szabálytalanságra vigyázni kell, fiúk ...

Egyesületi hírek

Fõtitkári beszámoló 2000. február 9.–március 22.

Február 11-én tartotta a Soproni HCS rendezvényét, amelyen a fõtitkár beszámolt az Egyesületben az elmúlt idõszakban történt legfontosabb eseményekrõl.

Február 15. A KEAG Rt.-nél, Dr. Magas László vezérigazgató fogadta Egyesületünk fõtitkárát. A megbeszélésen részt vett Kocsis Mihály vezérigazgató-helyettes, a helyi csoport elnöke is. Az eszmecsere az erdõgazdaságok és az Egyesület együttmûködésének javítási lehetõségei keretében szóba, különös tekintettel a Pártoló Tagok Tanácsa rendezvényen elhangzott észrevételekre.

Február 16-án az Egyesületünk elnöke és fõtitkára látogatást tett a SEFAG Rt.-nél. Az egyesületi vezetõket Barkóczi István vezérigazgató és Pintér Ottó vezérigazgató-helyettes, a helyi csoport elnöke fogadta. A kétoldalú megbeszélésen szóba került a tervezett vadászati törvény módosításának tapasztalatai, a WOOD TECH rendezvény tanulságai, az OEE szerepe a szakmai elképzelések képviseletében. Szükségesnek tartják a jó kapcsolat kiépítését a természetvédelemmel és a magán erdõgazdálkodókkal.

Február 16. Rakk Tamás elnök-vezérigazgató fogadta Káldy József elnököt és Ormos Balázs fõtitkárát. A kötetlen megbeszélésen áttekintették az elmúlt idõszak együttmûködésének tapasztalatait.

Február 17. Az MTA Erdészeti Bizottsága Sárváron rendezte meg nyílt ülését, amelyen Egyesületünket az elnök, magán-erdõs alelnök és a fõtitkár képviselte. Bejelentésre került, hogy elkezdõdik az erdészeti politika, stratégia kidolgozása. (A rendezvényrõl bővebb beszámoló készül.)

Február 23. Egyesületünk fõtitkára tájékoztatást adott munkánkról Holdampf Gyula FVM Erdészeti Hivatal elnök-helyettesének és Dr. Balázs István fõtanácsosnak, magán-erdõ szakosztály elnöknek.

Február 24. Az Egyesület elnöksége kihelyezett ülést tartott a VADEX Rt.-nél. A

téma az idei Vándorgyûlés és Ünnepi Közgyûlés programjának megbeszélése volt. Ezt követõen az elnökség külön is ülést tartott. (Lásd fényképünkön)

Február 25. Megalakult az Erdészeti Vízgazdálkodási Szakosztály. A választás eredménye: elnök: Rakk Tamás elnök-vezérigazgató (VERGA Rt.), alelnök: Kovács Gábor vezérigazgató (NYÍRERDÕ Rt.), titkár: Dr. Kucsara Mihály (NY-ME). (Részletes beszámoló készül.)

Február 29. Egyesületünk klub helyiségében fogadta elnökünk és fõtitkárunk a Millenniumi Vadászati Bizottság küldöttségét. Az együttmûködés kialakítása volt a fõ téma, amely egyik lehetséges megjelenése a Madarak és Fák Napja lehetne, amikor is az erdészek, természetvédõk és vadászok együttesen jelenhetnének meg a közvélemény elõtt.

Február 29. Egyesületünk elnökét és fõtitkárát hivatalában fogadta Barátossy Gábor az FVM Erdészeti Hivatal elnöke. A megbeszélés fõ témája az egyesületi programban meghatározott feladatok pénzügyi támogatási lehetõsége volt. Mindkét fél kifejezte szándékát a további együttmûködés, a rendszeres találkozás és tájékoztatás szükségességére.

Március 1. A VERGA Rt. adott helyet az FVM Helyi Csoport és az Erdészettörténeti Szakosztály közös rendezvényének. Az ülésen a fõtitkár beszámolt Egyesületünk legfontosabb tevékenységérõl. (Bővebb beszámoló készül.)

Március 2. Egyesületünk Díjbizottsága klub helyiségünkben tartotta ülését, az idei egyesületi kintüntetések és a kintüntetési szabályzat módosítása tárgyában.

Március 7. A Nyugat-Dunántúli régió Szombathelyen, a Szombathelyi Erdõgazdasági Rt.-nél tartotta ülését. A megbeszélésen a régió titkárai beszámoltak munkájukról és felvetették javaslataikat, problémáikat. A rendezvényt megtisztelte Dr. Pethõ József vezérigazgató úr, akivel a

program után szûk körû megbeszélést folytatott elnökünk és fõtitkárunk.

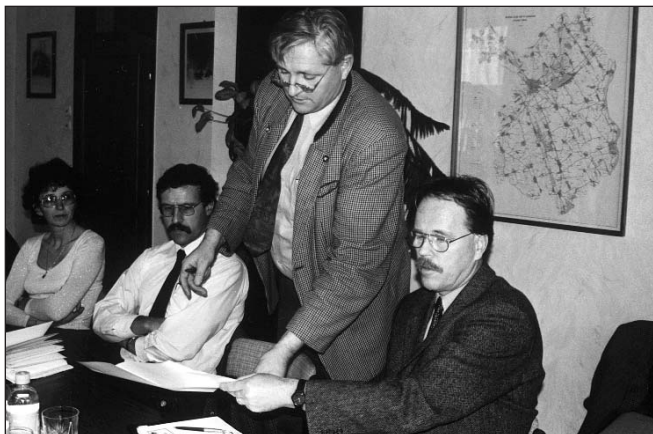
Március 8-án az egyetemi ifjúsági házban az Erdészeti Hallgatói Önkormányzat rendezett országos konferenciát a „Természetvédelem és/vagy erdõgazdálkodás” címmel. A nagyszámban megjelent szakemberek és hallgatók elõtt Barátossy Gábor elnök úr tartott elõadást, amelyet gyakorlati szakemberek és természetvédelemben dolgozó erdészek követtek. (Részletes beszámoló készül.)

Március 9-én a Gépesítési Szakosztály Sopronban a Dr. Káldy József Erdõgépfelkészítõ Központban tartotta soros rendezvényét. A megjelenteket Dr. Faragó Sándor dékán és Dr. Jámbor László vezérigazgató köszöntötte. A létesítmény bemutatása és a VALTRA VALMET tájértekezlet volt a programon. A jelenlévõket Ormos Balázs fõtitkár tájékoztatta az elmúlt idõszak legfontosabb egyesületi tevékenységérõl.

Március 16. Sopronban, a volt Mûszaki Erdészet területén, a megszûnt régi egyetemi tanmûhely pótlására és az erdészeti gépfelkészítõ felkarolására létrehozott, Dr. Káldy József Erdõgépfelkészítõ Központ új épülete került hivatalos átadásra. Az ünnepségre meghívást kapott és jelen volt a névadó néhai professzorunk fia, Egyesületünk elnöke, Káldy József is.

Március 20. Egyesületünk Felügyelõ Bizottsága tartotta ülését. az ÁESZ tárgyalójában. Napirendként megtárgyalásra került az OEE 1999. évi közhasznúsági jelentése és 2000. évi terve. A bizottság kiegészítésekkel a dokumentumokat elfogadta és a Közgyûlésnek elfogadásra javasolja.

Március 21. A Délnyugat-Dunántúli régió Tamásiban, a Gyulaj Rt.-nél tartotta soros rendezvényét. A megbeszélést követõen Káldy József elnök és Ormos Balázs fõtitkár megbeszélést folytatott Fehér István vezérigazgatóval az erdõgazdaság és az egyesület együttmûködésérõl. (Részletes beszámoló készül.)

Balsay Miklós vezérigazgató és „csapata” ismerteti ismerteti elképzeléseit

Az Erdészeti Lapok 2000. február 8-i szerkesztőbizottsági ülése

Témák:

Az OEE Titkárság (irodák és a tancsterem) esetleges költözése a könyvtárral együtt a leendő Budakeszi úti erdészeti információs központba.

Az SZB egyhangú állásfoglalása: a feltételek és körülmények jelenlegi szintű ismerete mellett a Fő utcai elhelyezésünket nem szabad feladni, azaz egyelőre nem javasoljuk a Titkárság költözését.

Beszámoló az „Erdészek a magyar nyelvről” mozgalomról: a kiadásra tervezett könyv szerkesztése befejeződött, a kiadókkal folynak a tárgyalások. A könyv kiadását 2000 májusára tervezük az összegyűlt több, mint 1 600 000 Ft felhasználásával.

Szakosztályi ülések

Az Oktatási Szakosztály március 8-án tartotta ezévi első összejövetelét. A rendezvény első programjaként *dr. Horváth Jenő* egyetemi tanár (Nyugat-Magyarországi Egyetem, Matematikai Intézet) tartott előadást „Egyetemi és középiskolai követelményszintek összehangolása a továbbtanulás elősegítése és a lemorzsolódás csökkentése érdekében” címmel.

Az előadás után az előadó és a jelenlévő középiskolai matematika tanárok megvitatták, milyen nehézségei és fejlesztési lehetőségei vannak a matematika oktatásának az erdészeti középfokú iskolákban és az egyetemen.

A rendezvény második részében a szakiskolák vezetői folytattak tapasztalatcserét az iskolákat aktuálisan érintő kérdésekben. Egyeztettek tantervi kérdésekben, megvitatták az iskolák számára kötelezően előírt eszközjegyzék tartalmát, és megállapodtak abban, hogy közösen készítenek az oktatás eredményét mérő dolgozatokat.

Az Oktatási Szakosztály legközelebbi összejövetelét a kerettantervek tavaszra megjelenéséhez kapcsolta, amely után az iskolák egyeztetik tantervi elképzeléseiket.

Dr. Folcz Tóbiás

*

Az Erdőfeltárási Szakosztály 2000. február 3-án 17 fő részvételével ülésezett Budapesten az Egyesület klubtermében. A szakosztályülés kezdetén a résztvevők kegyelettel emlékeztek meg a közelmúltban elhunyt *Nyirádi Lajosról*, aki a szakosztály első elnöke volt 1955–1958 között, vala-

Az új arculatú (tördelés, papír- és fényképminőség, rovatok megszüntetése stb.) januári lapszám elemzése.

A rendelkezésre álló cikkek elemzése (nincs tudományos cikk, kevés a rövid tanulmány, de van néhány igen terjedelmes írás, a hírek-tudósítások-tájékoztatások túltengenek, a magazin jelleg erősödött). Több jelentős témában felkérésre készülünk (gazdaságpolitika, laptermékek és az alapanyag-termelés, állami erdők jövője).

Az SZB titkos szavazással összeállította kitüntetési javaslatát a „Bedő Albert” és „Kaán Károly” Emlékéremre.

Összeállította:

Dr. Szikra Dezső
az EL SZB elnöke

mint *Cornides Györgyről*, aki a szakosztály alapítói közé tartozik. A szakosztály tagjai ezután *Ormos Balázs* főtitkártól kaptak tájékoztatást az Egyesület törekvéseiről és az elért eredményekről. Az 1999. évi beszámoló és a 2000. évi munkaterv megvitatása után javaslatok hangzottak el egyesületi kitüntetésekre. Az ülésen résztvevők megállapodtak abban, hogy a kitüntetési javaslatokat az őszi szakosztályülésen vitatják meg és készítik elő, valamint minden évben emléklapot adnak át az erdőfeltárási jelentős szerepet játszó kollegának. Ezt követően a résztvevők megvitatták az előterjesztett Erdőfeltárási szakmémóri-mémóktovábbképző tanfolyam tematikáját. A szakosztály egyhangúan megállapította, hogy a továbbképzésre nagy szükség van. Támogatandónak tartják a modul rendszerű felépítést, ami lehetővé teszi a rugalmas alkalmazkodást az igényekhez és az érdeklődési körhöz. A szakosztály ajánlja az Egyesület vezetésének, hogy a mémóktovábbképző indítását támogassa. A szakosztályülés végén a jelenlévők *Boa Sándort* köszöntötték abból az alkalomból, hogy második unokája, *Boglárka* megszületett.

Dr. Kosztka Miklós

*

Az Erdőművelési Szakosztály az erdőnevelés kérdését tudományos szempontból vizsgálta, erről hallgattunk meg öt előadást az MTA székházában. Ennek folytatásaként 2000. január 25-én a gyakorlati élet egy-egy jeles képviselője számolt be tapasztalatairól, javaslatairól.

Dr. Papp Tivadar a nevelővágások elméletének és gyakorlatának újraértelmezését vetette fel az állományok magzókórától kezdve. Javasolja az erdőtümbben gondolkodó, nem egyenletes állomány-szerkezetre törekvő készletgondozó erdőgazdálkodásra való áttérést, melyből idővel száraló erdőkép alakulna ki a természetvédelmi területeken.

Siffer Sándor erdőtervező végigkísérte az erdőnevelési folyamat tervezését, s elmondta azt a véleményét, hogy a természetközeli erdőgazdálkodás tervezése a jelenlegi keretek közt sem lehetetlen. *Greguss László Géza* erdőfelügyelő a felületesi munka feszültségeit sorolta fel a gyorsan növő fafajok nevelővágásainak ellenőrzése, szakszerűségének biztosítása terén.

Kondor István előadásában jelezte, hogy a bevezető előadásban felvázolt megoldást csak részben fogadja el. A legnagyobb gondnak a természetközeli erdőgazdálkodás megvalósításában a szakképzetlen fizikai munkaerőt, igazgatási oldalról a túlterheltséget és az egyértelműség hiányát (tervezésben, szabályozásban) tartja.

Az előadásokat élénk vita követte, ahol a természetközeli erdőgazdálkodással egyetértők és ellenzők egyaránt elmondták véleményüket. *Varga Szabolcs* a helyes szakkifejezés használatra hívta fel a figyelmet: az erdő természetserű, de a gazdálkodás természetközeli; a készletgondozó fahasználat a gyérítési korú erdőkben végezhető fakitermelés, de a készletgondozó erdőgazdálkodás egy ökológikus gazdálkodási elv. Hangsúlyozta: nem keverendő össze a száralóvágás és a csoportos felújítóvágás. *Bagaméry Gáspár* jelezte, hogy a sík vidéki nevelővágások gondjai egészen mások: későn hajtják azokat végre. S a kevés nemes nyár klón is hamarosan egészségügyi gondot okozhat. *Bartha Pál* szerint a természetközeli erdőgazdálkodás határait az ökológiai és ökonómia szempontok jelölik ki. *Varga Béla* természetközeli gazdálkodást erősítő véleménye mellett a PRO SILVA alapszabályának magyar kiadásával ajándékozta meg a szakosztály tagjait. *Somogyi Zoltán* a „természetorientált” kifejezés használatát jobbnak tartja. Arra a kérdésre, hogy miért van szükség a természetorientált erdőgazdálkodásra, az volt többek közt az egyszerű válasza: „...mert a természet jobban tudja...” Még ezeken túl is sok hozzászólás hangzott el a zöld könyvek újra kiadásától (*Rédei Károly*) a kerületvezetők helyenkénti túlterheltségéig, mely a nevelővágások jelölésére is kihat (*Folcz Tóbiás*). A téma nem le-

zárható, de az egyesületi ügyek megtárgyalása miatt abba kellett hagyni.

Bús Mária

*

Az OEE Táj- és Környezetfejlesztési Szakosztálya 1999. december 14-én a Magyarországi Zöldkereszt Egyesülettel közösen tartotta szakosztályülését a Környezetgazdálkodási Intézet Szófia úti székházában. Az ülés keretében tájékoztatást kaptak a résztvevők a Zöldkereszt és az Intézet tevékenységéről, a továbbiakban előadások hangzottak el:

– „A szelektív hulladékgyűjtés társadalmi támogatásáról” *Kassai Jenőné* szakértő és

– „A tájrendezés, illetve a vidékfejlesztés összefüggéseiről” *dr. Csemez Attila* egyetemi docens előadásában, amelyek után bemutásra került a könyvtár, amelyet igénybe vehetnek a környezet- és természetvédelemmel foglalkozók.

Az előadásokat követő véleménycsere igen hasznosnak és tanulságosnak minősült, amelyekből a következők kiemelhetők:

• A hulladékok kezelésében a szelektív hulladékgyűjtés hozhat olyan áttörést, amikortól a különféle hasznosítási eljárások gazdaságossá is tehetők, növelve az érdekérvényesítő képességet, és nem a zöldfelületek szennyeződnek különösen a gyűjtő- és lerakóhelyek környékén.

• Az előző témában felmerült problémák megoldásában a környezet-tudatosságot és a kulturált viselkedést fokozottan befolyásolja a rendezett környezet. A tájrendezés és tervezés ezen a téren az eddigieken túlmenő jelentőségű azáltal, hogy a művelhető és a zöldövezetekre alkalmas téregységeket rendszerbe foglalva kijelöli azokat a helyeket, ahol a különböző szolgáltatások – pl. hulladéklerakók stb. – megfelelő „zöld zónákkal” lehatárolva elhelyezhetők.

• A tájtervezés és értékelés a funkcionális beosztás kialakításán túl igen jelentős abban a tekintetben, hogy az erdősítési lehetőségek mellett a táj esztétikai alakítására irányuló ajánlások és hatáselemzések is készülnek. A tájrendezési új irányzatok pedig igen sok hasznosítási és berendezési alternatívát vonultatnak fel, amelyek nélkül az úgynevezett vidékfejlesztési programok eredményessége csökken, és az EU-s támogatás feltételeinek hiányossága miatt az e téren adódó támogatások kihasználatlanok maradnak.

Az összevont szakosztályülés eredményességéhez járult az, hogy e szakmai közösség szélesítette a kapcsolatát más szakterület „munkásaival”, ugyanakkor olyan „kitekintésre” is alkalom adódott,

melynek révén érzékelhetők azok a tájhasználatot is befolyásoló problémák, amelyek megoldásába az erdészet a maga adottságait nyilvánvalóbban bekapcsolhatja.

Dr. Tarjáné–Dr. S. Nagy

*

Az *Egyesület Erdők a Közjéért*, illetve a *Táj- és Környezetfejlesztési Szakosztályok* 2000. február 10-én tartották közös szakosztályülésüket. A millenniumi szellemiség jegyében első napirendként az Országházban megtekintették a Szent Koronát.

A napirendek további részei az Erdért klubtermében folytatódtak, amelynek keretében előadások hangzottak el az erdészeti ágazatot is érintő közgazdasági irányzatokról. Az előadások előtt *Baranyai Katalin* szakosztály-titkár *Dobó István* szakosztály-elnök üdvözlését tolmácsolta elfoglaltsága miatti kimentését bejelentve.

Ezt követően *dr. S. Nagy László* szakosztály-elnök köszöntötte és bemutatta a Közgazdaságtudományi Egyetem Környezet-gazdaságtani és Technológiai Tanszékének munkatársait. Vázolta, hogy az előadások olyan kapcsolati pontokat tárhatnak fel, amelyek irányt mutathatnak az erdők szolgáltatásai érték meghatározásának folytatásához, együttműködési lehetőségek hasznosításához és az erdő értékrendjének hatékonyabb érzékeltetéséhez:

Kocsis Tamás közgazdász: „A klasszikus (hagyományos) közgazdaságtan, a környezet-gazdaságtan és az ökológiai közgazdaságtan kialakulásáról, viszonyáról”

Marjainé Szerényi Zsuzsa adjunktus: „A természeti erőforrások és az erdő szolgáltatásai értékének közgazdaságtani megközelítéséről”

Dabóczi Kálmán közgazdász: „Az egyetemen alakult 'Altern'-csoport alapításának okairól, céljairól” tartottak a jelenlévők számára érdekes előadásokat.

Az előadások visszaigazolták indokoltságát azoknak a kezdeményezéseknek, amelyek az erdő immateriális értékelésére az ágazatnál is elindultak. Az alkalmazott megközelítések eltérőek ugyan, de céljaikban közel azonosak. Az elhangzott ráirányították a figyelmet az eddigi „műhelymódszerek” közös elemeire, amelyek – a környezet-gazdaságtani irányzatokba történő beillesztéséhez – gyakorlatiasabbá formálásához az együttműködés kölcsönösen hasznossá tehető. Az előadásokból kiemelhető és közreadásra érdemes gondolatok:

• Az előadó vázolta, hogy az első köz-

gazdász specialista valójában Ricardó volt, aki a *klasszikus közgazdasági elmélet* filozófiai irányzatait leegyszerűsítve a gyakorlati gazdasági problémákra irányította a figyelmet. Arra, amely *rendelkezik a termelésre, árakra, energia- és anyagáramlásra vonatkozó elképzeléssel.*

• A jelenben már egymás mellett élő irányzatok alakultak a környezet-gazdaságtan, illetve az ökológiai közgazdaságtan rendszerszemléletben, ahol a gazdaság (társadalom) és a bioszféra rendszerének egymáshoz viszonyított elhelyezkedése is irányadó, ahol a környezetvédelem arányos szerepet kap:

• Amíg a *környezet-gazdaságtan* szert a természetet a gazdasági szféra része, ezért a gazdaság környezetre tett hatását pénzben (erőforrás értékeléssel) próbálja kifejezni,

• addig az *ökológiai közgazdaságtan* a teljes bioszférára összpontosít. A gazdaság-természet kapcsolatát természetes mértékegységben kívánja megragadni és értékelésében az energiaáramlás-elemzést részesíti előnyben. Tehát a megközelítési mód egészlátó (holisztikus) szemléletű, ahol az ember által létrehozott tőke és a természeti tőke inkább kiegészítő viszonylatú és meghatározóan hosszú távlatú.

• A 2. előadás a *környezet-gazdaságtan* aktualizálható lehetőségei szerint az emberszempontrú természeti erőforrás-értékelés módszereiről adott áttekintést. Az előadásban vázolta a költségoldali, az emberi preferenciák szerinti módszerek eszközeit, irányait. Az erdő szolgáltatásai értékelésére irányulóan változatokat ismertetett. Megállapítja továbbá, hogy ezek a kezdeményezések útkeresés jellegűek, de szükségyszerűek a túlzott pénzorientációhoz való illeszkedés miatt, ugyanakkor hasonló alternatívákkal lehet a környezeti hatásokat és az elvárható preferenciákat értékelhetővé tenni.

• A 3. előadás érzékeltette azokat a döbbenetes globális és társadalmi ellentmondásokat, amelyeket a liberalizáció okozott a jövedelem polarizáltságában (3 milliárd ember kevesebb, mint 2 dollárból él), a gazdasági hatalom társadalmi kontrolljának csökkenésében, a szolidaritás hiányában, amelyek szinte kezelhetlenné kezdenek válni, és fokozódásának kivédésére, hatásának csökkentésére közgazdasági alapú alternatívákat kell keresni.

A megalakult „Altern”-csoportnak az a célja, hogy a közgazdasági elméletet és gyakorlatot alternatív szempontok szerint vizsgálja. A jelentkező problémák megoldására többféle javaslatot kínáljon, ame-

lyek alapján a kulturális és morális hagyományok fontosságát érzékeltesse, a köztűkettős (anyagis és szellemi) vetületének hangsúlyozását pedig az egész emberhez tartozónak tekintse. Úgy vélik, hogy az ilyen kihívásokra közgazdasági vonatkozásban is fel kell készülni, hogy a reálgazdasági eseményekhez jobban igazodva, rendszerszemlélettel olyan alternatívák kerüljenek mérlegelésre, amelyek a személyes, hosszú távú érdekek feltételeinek szerepét sem mellőzik a pénzügyi érdekevényesítésben és a világgazdasági folyamatban való tisztánlátás előmozdítására.

A csoport munkájáról az általuk szerkesztett „Kovács” c., negyedévenként megjelenő kiadványban adnak tájékoztatást az érdeklődők számára, amelyben helyt adnak minden olyan tanulmánynak, módszerismertetésnek, amennyiben azok elősegítik a tudományos eredmények gyakorlati átültetését a gazdasági elemzések világába is.

Az előadások után véleménycsere alakult ki megállapítva, hogy hasonló közös rendezvény mindkét fél számára a jövőben is hasznossá tehető.

A következőkben a szakosztályok megtárgyalták az éves munkaterveiket, illetve a szakmai kitüntetésre ajánlott személyekre szóló előterjesztéseket, amelyekben határozatot hoztak. Ezek után az ülést az elnök befejezettnek nyilvánította.

Baranyi K.–Dr. S. Nagy L.

Az OEE Győr-Moson-Sopron megyei Magánerdő Gazdálkodási és Környezetvédő Helyi Csoportja nagysikerű „magánerdő-gazdálkodási nyílt szakmai napot” rendezett Bolla Sándor titkár kiemelkedően jó szervezésében Győrött, 2000. február 8-án.

Nagy létszámban voltak jelen OEE-tagok is, mind a saját, mind a másik győri HCS-ből, de néhányan a soproniból is. A több, mint 250 fős résztvevői létszám túlnyomó többségét azonban a magánerdő-tulajdonosok, erdőgazdálkodók és más, az ügy iránt érdeklődők tették ki. Az előadások aktualitása és gyakorlatiassága, a minden előadást követő kérdésfelvetési, problémafelvetési lehetőség és a konkrét válaszok a jelenlévők elismerését váltották ki.

Az elhangzott témák és előadók:

- A 2000. évi agrártámogatások, kiemelten a magánerdőkre vonatkozóan. Előadó: Modok Jenő, a megyei Agrárkamara titkára

- A magánerdő-gazdálkodás országos és regionális helyzete, a különbségek és azonosságok jellemzése, Gy-M-S

Bolla Sándor tájékoztatóját tartja

megyei adatok és sajátosságok. Előadó: dr. Péti Miklós alelnök

- Az erdésztechnikusok tevékenysége, helyzetük és lehetőségeik a magánerdőkben. Előadó: Répászky Miklós alelnök

- Az OEE hosszútávú célkitűzései, 2000. évi tevékenysége, tagságának szervezése. Előadó: Ormos Balázs főtitkár (Eredményes „tagtoborozás” is történt!)

- Az erdészeti üzemterv szükségessége és alkalmazása magánerdőkben. Előadó: Szkalák Gyula igazgató, ÁESZ Szombathelyi Igazgatósága

- Az erdőfelügyelet, mint szakhatóság éves kapcsolata a magánerdő-gazdálkodókkal. Előadó: Bonczó Kálmán igazgatóhelyettes, ÁESZ Szombathelyi Igazgatósága

- A földingatlanok 2000. évi általános mezőgazdasági összeírásának a magánerdőkre vonatkozó részét ismertette Gunyhó Nándor, a KSH megyei igazgatóságának osztályvezetője; a MEGOSZ tevékenységéről adott áttekinthető tájékoztatást Telegdy Pál elnök, ismertette az „Erdőgazda” c. lapjukat is; végül az 1999-es, a magánerdő-gazdálkodásra vonatkozó adózási szabályokat ismertette Kiss Józsefné, a megyei TESZÖV titkára.

Rendkívüli érdeklődéssel és elismeréssel fogadták a résztvevők a HCS titkára által szerkesztett, az Agrárkamara költségviselésében kinyomtatott „zöld könyvecskét” – ott helyben azonnal „elfogyott” mind a 120 példány, és az utánnnyomások példányok postai megküldéséhez is feliratkozott további mintegy 50 fő! –, amely 56 oldalnyi terjedelemben a „Magánerdő-gazdálkodás

– 2000. Segédlet-gyűjtemény erdőgazdálkodóknak” címet viseli. Ez nemcsak az Erdőtörvénynek a magánerdő-gazdálkodásra vonatkozó részeit ismerteti (egységes szerkezetben a végrehajtási rendelettel), hanem tartalmazza az egyéni és a társult magánerdő-gazdálkodás ma hatályos valamennyi nyomtatványának másolatát is, továbbá az erdőfelügyelet hatósági tevékenységének minden megyei adatát (felügyelői körzetek községhatár-listával, címek, telefonok stb.), az ÁESZ Szombathelyi Igazgatósága szolgáltatási tevékenységeit is. Végül adótanácsadással zárul.

A nyílt szakmai nap – évsorrendben immár a negyedik – résztvevői a szünetekben és a rendezvény befejezése után saját konkrét ügyeikhez is kaphattak konkrét eligazítást, felvilágosítást mind szakmai, mind adóügyekben.

A HCS rendezvénye jól szolgálta a magánerdő-gazdálkodáshoz és az erdőtulajdon működtetéséhez szükséges tájékoztatást, (tovább)képzést, az aktuális ismeretanyag széleskörű átadását. A nagy részvétel a korábbi évek hasonló rendezvényeiről a magánerdő-tulajdonosok körében elterjedt jó híreknek, ill. tapasztalatoknak, továbbá a komoly média-előkészítésnek és híradásoknak tudható be. Most is többen hangoztatták, hogy a HCS egy év múlva is szervezzen hasonló nyílt szakmai napot.

Répászky Miklós

MÁTRAY

ÉS

TÁRSA

*földmérés –
erdész
szemlélettel,
erdészeti
úttervezés*

06-20-924-4625

Erdőtelepítés!?

A 35-ös FVM OEE csoport 2000. március 7-i ülésén e témát tűzték napirendre.

Barátossy Gábor, az Erdészeti Hivatal elnöke nyitó előadásában beszámolt arról, hogy az utóbbi évek során 8000 ha/év mértékű erdőtelepítésre került sor hazánkban, de az évtized elején indított 150 000 ha-os erdőtelepítési program az ez évi záróév végéig csak 40%-ban teljesül. A program kudarcát elsősorban a költségvetési támogatási forrás szűkös voltával magyarázta, de megjegyezte, hogy neheztették a kivitelezési munkákat a rendszerváltást követő területtulajdonosi bizonytalanságok is. Szólt az 1996-ban készült 780 000 ha-os új erdőtelepítési lehetőséget feltáró programról, mely megyékre, községhatárookra lebontva, talajterképekkel felszerelve színvonalas tervezőmunka eredményeként rendelkezésre áll. Pénz kell a megvalósításához.

Virágh János hozzászólásában kitért arra, hogy a védelmi és közjóléti célú erdőtelepítések finanszírozásába az agrár-gazdasági támogatási keret közt szereplő költségvetési előirányzat mellett vagy helyett kezdeményezni kellene az ezek létesítésében érdekelt egyéb források bevonását (pl. vidékfejlesztés, környezetvédelem, EU-források stb.).

A termelési célú, tehát hosszú távon eredményt is produkáló erdők telepítésénél viszont napjainkban fontosabbnak ítélte a *faalapanyag hasznosítását*. (Az elmúlt 9 év során hazánkban az erdőtervi lehetőség 78%-át termeltük ki, évente közel 4 millió m³-rel növekedett erdeink élőfakészlete. A sarangolt választéknál így is értékesítési problémákkal küszködtek az erdőgazdálkodók. Több 100 000 m³-es nagyságrendben exportálunk faalapanyagot, és egyre növekvő mértékben importálunk fa alapanyagú félkész és készterméket, melynek következtében 1990 és 1998 között 9 milliárd Ft-ról 55 milliárd Ft-ra nőtt a fatermék külkereskedelmi forgalom éves passzívuma, negatív egyenlege.)

A versenyképes mezőgazdasági művelésre alkalmatlan mintegy 1 millió hektár termőterület fával történő beültetését (az erdőtulajdonosok számára jelenleg megfizetésre nem kerülő immateriális szolgáltatásait nem tekintve) csak akkor érdemes felvállalni, az erdővel történő betelepítést csak akkor nevezhetjük a vállalkozók szemszögéből területhasznosításnak, ha az így előállításra kerülő alapanyag nem a tő melletti fakészleteket, az értékesítés gondjait növeli, hanem belföldön ipari feldolgozásra vagy energetikai hasznosításra kerül. Így követhetnénk a fejlett országok

példáját, hazánk is *készterméket exportálhatna* és – ha egy hazai feldolgozó létesítmény alapanyag-igénye belföldi termékkel nem lenne kielégíthető – ahhoz alapanyagot importálhatna.

Dr. Szász Tibor hozzászólásában kifejtette, hogy már 20 évvel ezelőtti tanulmányútján tapasztalta, hogy a finnek hogyan oldják meg falvaikban a fa energetikai hasznosítását. (Nem importból származó gázt vezettek oda, hanem környezetsztább, újratelmelhető, *fabasznosító bőkőzpontokat* létesítettek.) Láta, hogy a fa lombját bizonyos baktériumkezelés, komposztás után állati takarmányként hasznosítják. Javasolta ezek hazai bevezetését, de véleménye szerint a falobbinál erősebb érdekek ezek megvalósítását napjainkig gátolják.

Dr. Erdős László agrárpolitikai célként deklarálta az erdőtelepítést. Bizonyító adatai vannak arra, hogy a versenyképes mezőgazdasági művelésre alkalmatlan területek gyorsan növekvő fafajok telepítésével jövedelmezővé tehetőek. Különösen így lenne ez, ha az akácronkót nem Olaszországban dolgoznák fel az új termikus eljárással, a hosszoldást, tömbösítést belföldön végeneék, és alapanyag helyett mi jelenneünk meg késztermékkel a világpiacra.

Dr. Király Pál a lengyel példát ecsetelte. Országuk 28%-os erdőültetése ellenére tovább kívánják növelni a lengyel erdők kiterjedését. Kárhóztatta azonban az elmúlt évtizedek során hazánkban kialakult és még mindig tetten érhető – általa *„impex” politikának* nevezett – szemlélet, mely a fakereskedelem során az ország érdeke elé helyezi a vállalati érdeket.

Dr. Tóth Sándor az elhangzottakat követően rákérdezett, létezik-e Magyarországon napjainkban következetes *fa-nyersanyag politika?*

Möcsényi Miklós arról szólt, hogy az agrárkormányzatot azzal lehetne véleménye szerint meggyőzni az erdőtelepítés fontosságáról, ha felhívánák a figyelmüket arra, hogy a faalapanyag hasznosításának megoldása esetén a *mezőgazdasági hulladékok* is bekerülhetnek az energia- és egyéb hasznosítási folyamatokba.

Dr. Marjai Zoltán az ülés másik előadójaként az *erdőtelepítési program maggazdálkodási vonatkozásairól* tartott ismertetést. Értékes észrevételei során visszaidézte az 50-es, 60-as éveket (amikor az erdőtelepítések aranykora volt). Akkor kapott az ágazat feladataihoz elegendő pénzt. Önálló országos szerv irányította (megfelelő oktatási, kutatási, ellenőrzési háttérrel) az *országfásítást* – ERTI, ERFATERV, FAKI. Volt önálló erdőszeti magvizsgálat, kije-

lölésre kerültek a magtermő állományok, létesültek magtározók, beindult a nemesítés, a rontott erdők átalakítása stb. Hasonló volumenű *feladat végzéséhez napjaink vezetőinek is ezt kellene kibarcolniuk*.

Virágh János

*

Az OEE *Gépesítési Szakosztálya* 2000. március 9-én Sopronban tartott ülést, melynek helyszíne a „Dr. Káldy József Erdőgépfelkészítő Központ” új épülete volt. Az ülés résztvevőit köszöntötte *dr. Faragó Sándor*, a NYME Erdőmérnöki Karának dékánja és *dr. Jámbor László*, a TAEG Rt. vezérigazgatója. Ezt követően *dr. Horváth Béla*, a NYME EMK EMKI Géptani Tanszékének vezetője adott tájékoztatást a „Dr. Káldy József Erdőgépfelkészítő Központ” tervezett működéséről, tevékenységéről.

A következőkben *Kiss Géza*, a Fluidprogress Engineering Kft. igazgatója, majd *Balogh József*, a Bioenergia Hungary Kft. igazgatója adtak tájékoztatást cégeik tevékenységéről és annak kapcsolódási lehetőségeiről az erdőszeti műszaki területekkel. Ezután *Ormos Balázs* főtitkár aktuális egyesületi témákról szólt.

Az ülés a továbbiakban a VALTRA VALMET tájértekezlettel folytatódott, ahol *Lekrinszki István*, a Csongrádi Agrotechnika Kft. ügyvezető igazgatója és munkatársai előadásában tájékoztató hangzott el a 2000. évi mezőgazdasági támogatásokról, a Csongrádi Agrotechnika Kft. kereskedelmi tevékenységéről, a VALTRA VALMET traktorok műszaki újdonságairól és a HiTech traktorokról, továbbá a mezőgazdasági gépek finanszírozási lehetőségeiről (hitel, lízing).

Az egyéb szakosztályügyek között tagfelvételekről és a 2000. évi külföldi tanulmányútról esett szó. A Gépesítési Szakosztály új tagjai lettek: *Bozó Sándor*, *Fejér Lajos*, *Vargovics József* és *Zsilvölgyi László*. Az idén a szakosztály az erdőszeti gépek széles skáláját felvonultató németországi Kwf-kiállításra szervez tanulmányutat, 2000. szeptember 12–15. között. A tanulmányútra a szakosztályon kívüli érdeklődők is jelentkezhetnek.

Ebéd után a VALTRA VALMET traktorok és munkagépek üzem közbeni bemutatására került sor a TAEG Rt. Soproni Erdőszeti területén, *Remenyik Imréné*, a TAEG Rt. műszaki igazgatójának és *Csapó József*nek, a TAEG Rt. erdőszetvezetőjének irányításával.

A jól sikerült rendezvényen – melyért köszönet illeti a Tanulmányi Erdőgazdaság Rt.-t és a Csongrádi Agrotechnika Kft.-t – összesen 49-en vettek részt.

Dr. Horváth Béla

A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Vadgazdálkodási és Halászati Főosztálya állást hirdet köztisztviselői munkakörre, a vadászati, és vadgazdálkodási szakirányítás területére, azonnali belépéssel, a köztisztviselői törvény szerinti illetménnyel.

A munkakör betöltésének feltétele:

erdészeti és faipari egyetem erdőmérnöki karán vagy az agrártudományi egyetem mezőgazdaságtudományi karán szerzett végzettség, vagy az állatorvostudományi egyetemen, illetve mezőgazdasági főiskolán szerzett végzettség akkor, ha vadászati-vadgazdálkodási tárgyból vizsgát tartalmaz,

valamilyen idegen-nyelvből legalább középfokú állami nyelvvizsga,

a szakmában vagy az államigazgatásban eltöltött legalább 5 éves gyakorlat.

A döntésnél előnyt jelent a vadgazdálkodási szakmérnöki diploma.

Jelentkezni részletes szakmai önéletrajz és a szakképzettséget, nyelvismeretet igazoló oklevelek másolatának 2000. május 1-jéig, az FVM Vadgazdálkodási és Halászati Főosztály Pintér Károly főosztályvezető részére történő megküldésével (1055 Budapest, Kossuth L. tér 11.) lehet. Információt Pintér István főosztályvezető-helyettes úr ad a 301-4038-as telefonon.

Timberjack

Ha erdészeti gépet akar, partnerek vagyunk!

Harvester:

Timberjack 1270/ 746B – 8.612h, BJ 1993
Kran FMG L190/ 10 m

Timberjack 1270/ 756 – 8.500 h, BJ 1993
Kran FMG L190/ 10 m

Knickschlepper/Traktoren:

SAME Allradtraktor **SILVER** – 90 PS
BJ 96, 2.500 h – in **Forstausrüstung**
+ Krananhänger PATU, 10 t Nutzlast,
druckluftgebremst,
+ Kran **PATU** 925, 51 kNm, BJ 97

Timberjack GmbH

A-2512 Oeynhausen, Handelsstr. 17.

Tel. +43 2252 43055, Fax: +43 2252 43028

Timberjack-Servicepartner in Ungarn:

„BOROSTYÁN”, Fenyő út 27., H-8868 Letenye

Tel.: (93) 343-855, Mob.: (60) 462-913,

Fax: (93) 343-855

SUMMIT-AGRO

növényvédelmi javaslata

SUMI-ALFA ULV

rovarölöszer

Lombrágo hernyók és
cserebogár imágók ellen

DIPEL

biológiai rovarölöszer
Gyapjas lepke és egyéb
hernyók ellen javasolt

NABU-S

gyomirtószer

Az egyedüli egyszikű gyomirtó,
mely erdészetben (csemetekert)
engedélykirattal rendelkezik.

Információ: SUMMIT-AGRO Kft

1016 Bp. Zsolt u. 4.

Tel: 212-4484 Email: sales@summit-agro.hu